

Mārijas Vēstis

Ilustrēts nedēļas šurnāls sievietei,
literaturai, mākslai un veselībai.

N° 19.

1909. gadā.

Īsākt trešdesnās.

Saturs:

Īs Kuršemes leikungu laikeem. Ar ilu-
strāzham.

Laukstrahdneetu šahums un šahwoflis
Widsēmē. Dr. Adolfa Agthes.

Rā Abduls Hamids walbija.

Kad druwa breeft. Renē Basena romans.
No frantschu walodas tulstots.

Bahlais tehls. Karla Krushas dsejols.

Pirmeē fokti. A. Baitpurwika šahstis.

Baltā dahrsā. Karla Krushas dsejols.

Apstāts: Walsis domes darbiba.

Daschadas sinas un pasinojumi.

Wirdes: Kuršemes herzogs (leikstungs)

Wilhelms. Kuršemes herzogs Felabs.

Grāfs Roberts Duglafs. Wezā Fel-

gawas pils. Lagadejā Felgawas pils.

Dobeles pils drupas. Dseja un glesna.

No Arnolda Bōektina.

Aboneshanas matja

Ar peesuhstishanu ceshsemē:

Par gabu . . . . . 3 rbl. 50 kop.

" 1/2 gabu . . . . . 2 " "

" 1/4 gabu . . . . . 1 " "

Rigā šahemot:

Par gabu . . . . . 2 rbl. 50 kop.

" 1/2 gabu . . . . . 1 " 50 "

" 1/4 gabu . . . . . " 75 "

Ar peesuhstishanu abresēmē:

Par gabu . . . . . 5 rbl. — kop.

" 1/2 gabu . . . . . 2 " 50 "

" 1/4 gabu . . . . . 1 " 25 "

Numurs matja 10 kop.; katra abreses matja 10 kop. Studinajumi matja 10 kop. par weenslejšu smaltu rindinu.

II. Rig. Krahj-Aisdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas paščas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Bezem noguldījumus no 1 rubla fablot un maksā 5—6 procentus; par telofču rehķinu 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tuhtit bef usteiķšanas.
Iřfneedf aiřneħmumus pret wehrtspapireem, obligacijam, galweneekem un perfonigu drořķibu.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Rigas Riřķhotaju beedribas firgu řkreesħanas

19., 21., 24. un 28. maijā, 2., 4., 7. un 11. juniā.

Kaunuma, aħdas, řilistitķķās, pubķķla un dřimuma řlimibās it-
deenas no plķķ. 9—1 un no 6—1/2 9 w.
No pulķķ. 5—6 w. tiķ damas un
beħrnus. Rigā, Marķtala eelā 8,
tuwu pee Ģreħņeekū eelas.

Dr. Machtus.

Dr. Kliorin,

aħdas un dřimuma řlimibās.
Aħrķeřķhana ar Rentģena,
radiuma, Ģinsena, dķelķs un
řilģaiřanu.

Dr. Simonsona ģaiřmas dķeedi-
nařķanas eestahde
Aleķandra eelā Nr. 17.

Ģeenemu aħdas, pubķķla un
weneriřķtu řlimneekus řawā Ģriwat-
ķiniķā, Ģerbato eelā Nr. 7 (ee-ēja
no Dřirnavu eelas), no plķķ. 9—11
un no 5—6 un bef tam otrdeenas
no plķķ. 7—9 watarā.

Dr. J. Kraukst.

Ģitai par 86 ģap. ar Ģreřķ-
tiķķanu (uř peħzmaķķu 10 ģap. watarā).

Teatrs řalonā!

Sautri!

66 jaunakee břiħnuma
ģabali, leelakā meħrā uř-
ģautriņořķi tā ģaunem ķā
weģem, ķā: elektriķķa tiģo-
ģraģiģa, maģiķķs pul-
ķķens, burwju ķaķķite,
paķķlauģiģa ķarte, břiħnuma pudelē,
burwju řilķis un weħl 60 dařķadi
ģiti břiħnuma ģabali, ķuģi ķķatitaju
uřģautriņa un maģju paħrweħrķķ burwju
piķķ. Adreģe: Магазинъ „Развлеченіе“,
Варшава.

Kafijas aħtr-dedsinatawa
„NEKTAR“
peedāħwā *wenemehr swaigi*
dedsinatū un maltu *kafiju* par-
loģi mehrenām zen. Āri nededsi-
natu-kafiju, teħju, zukuuru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeeja no Romanowa eelas.

A. Schmidt,

řķħauģamo eerotķķu meiřķars, Rigā,

Marķtala eelā Nr. 14, tel. 1204,

peedāħwā řawu ģeģatigo řiņķķu ķeħģumu, ķā: triķķ- un diwķķobru
Winsķesteru, Ģürřķķa, Ģaħwas un meħrķu řiņķķes, ķā ari wiřķadu řiřķķemu
rewolwerus un piķķoles par řeħķakām zenam.

Reparaturas, ķā řķobru paħrurķķķana uř labu řķħauģķanu, Ģeřķoķķe
eerotķķu paħģroģģiģumi uř ģentralģuģuni u. t. t., tapat ari taħķķķatu leet-
Ģreģeģiķķa iřķlabořķķana pee mehrenas atķiģģiģības.

Wiřķem Ģreekķķā

ir papirořķ

„Stella“

20 ģab.
6 ģap.

Ģeepreafeet „Stella“ wiřķur!
Sabeedr. „Laferme“, Sm. Ģeterburgā.

Ch. Jürgensohn,

wiħnu leeltiģģotawa,

peedāħwā

eekķķķķemes un aħrķķķemes wiħnus,
ķā ari konģķaku „Royal“,

řķiģķu wiħnogu wiħnu 50 ģap.

ķeķķķķas řiģiālķs:

Ģuworowa un Dřirnavu eelu stuhri,
Ģelģawas řķķoģeģā Nr. 12,

Aħģensķalnā, Ģeřķķa eelā Nr. 4a,
Ģeřķķaķ ķuģķa namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Weģ-Riģas stuhri.

Ģeħķta, bet tomehķ laba

ir mana ģaunā

Dumont-perl-ķaģeģa

řwaigi dedģinata, par 55 ģap. maħģģinā.

P. H. Peters, aģraģi Tsin-Lun,

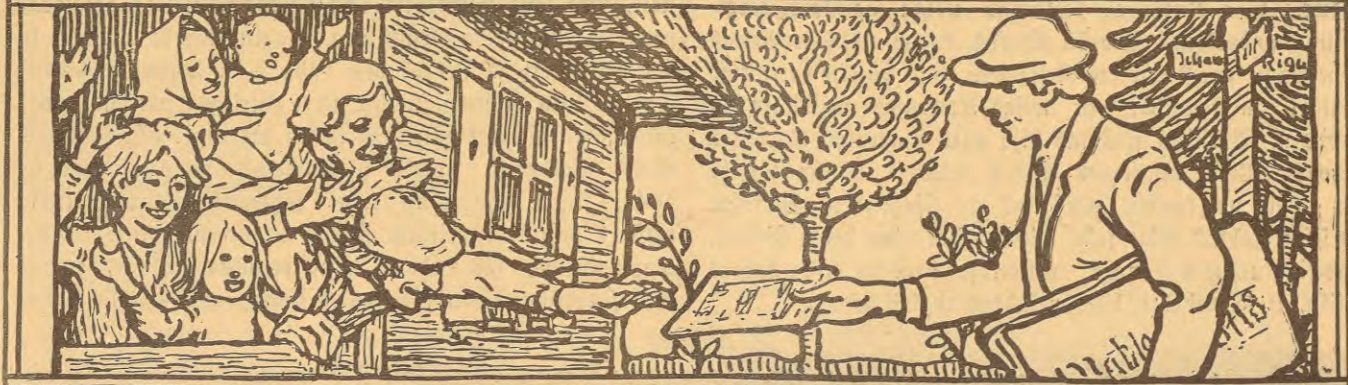
Telefons 3064.

Ģķķķķnu eelā Nr. 4.

Telefons 3064.

Mahjas Weefis

Nr. 19.

Rigā, 13. majā 1909. g.

54. gada gahjums.

II Kursemes leelkunu laikeem.

Herzogu jeb tautas mutē saukto leelkunu valdība Kursēmē nebuht nestodroschinaja kahrtibu un meerigu kulturās dšihwi. Šau pašā sahtumā dašhi muischneeki ar Saunpils Reki preekščagalā negribeja atšht pirmo herzogu Gotthardu Ketteru par šavu wirswaldneeku. Gotthards Ketterš proti bija tahds pat ordena brahliš kā wifš žiti, bet padodamees ar Lwioniju sem Polijas wirskundšības, bija istaulejis preekšč sewis Kursemi kā šavu pawalsti lihds ar herzoga tituli. Tā kā daša ordena brahtu un muischneeku šcho aktu eestatiša par nodewibu atteezibā uš ordeni, tad zehlās jufas un nemeeri, kuri tika ar mokam bija apšlahpejami. Bet ari wehlat seme nekad netika pee meera, weentahrt tadeht, kā dašhi pahr-galwigi muischneeki uštahdija ne-ispildamas prašbas un otrahrt, tadeht kā Kursemite=deemsemite bija allasch eekahroschanas preekšmets spēhzigajeem kaimineem Sweedrijai un Kreewijai, kā ari pašai semes aifšardset, Polijai. Pehz ordena padoschanās lihguma, Widssemi un Inšlantiju peeweenoja Polijai; sweedri wehlat karā atnehma pokeem Widssemi un tika Inšlantija palika pee Polijas. Šaur potu eespaidu isšfaldrojās šchis Latwijas māleenes fewiškais kulturās stahwoflis, winas katolizifšms un nosaukums tautas mutē „Potu=Widssemi“. Wehlat Kreewija sem Petera Leelā at-

nehma sweedreem Widssemi, tāpat ari Inšlantija un Baltkreewija nahza sem Kreewijas šceptera un kad 18. gadu šmtena beigās tika šadalita pate Polijas karaliste stary Pruskju, Kreewiju un Austriju, tad ari Polijas wafaku walstij Kursemei kā tahdai bija jabešfas. Waldības apnifšchais leelkungs Peteris no Bironu žilts, kas bija tāpat kā leelakā daka wina preekščgahjeju tika „leelkungs“ wahrda pehz, pahr-dewa par labu naudu šawas waldneeka teešības kreewu waldibai un no ta laika Kursemes leelkunu walstis ir Kreewijas guberna.

Kursemes herzogs (leelkungs) Wilhelmis.

Par nabagu latweešchu semneezinu galwam tika iskarotas wifšadas leelmonu šildas un Kursemes trona eekahroschanas. Ne labat kā pašam pirmajam herzogam, Gotthardam Ketteram ar muischneekem weizās wina dešleem, it fewiškši Wilhelmam, kuram pat bija no semes jabehg, pehz tam, kad tika apšuhdšets par to, kā lizis Šelgawā kahdā ešrbegi nosleptawot oposizijas wadonus, diwus brahtus fon Nolde. Pehdejo leelkunu no Ketteru žilts, Ferdinandu, muischneežiba zeentija tik mas, kā wifsch neusdroschinajās semē dšihwot, bet patehreja šavu deputatu, kuru šanehma kā semes waldneeks, Karalautšchos, no kureenes ari is-dewa šawas rakstifšas pawehles, kuras neweens neewehroja. Lihds ar wina Ketteru žilts ismira. Kursemei radās trona tihkotaji, stary

teem Sakšijas fāistais grafs Moriz, kureš mehginaja peelabinatees herzoga Wilhelma atraitnei, Annai Iwanownai. Notika tahds maš karlaš un šhis grafs tika uš tahdas falas ūfmas ešerā fawangots un no semes israidīts. Par Kursemes leelšungu nahja agrakais herzogeenes kambarkungs Ernestis Bironš, kureš lihds ar Annas kronēšanū par Kreewijas Keisareeni, bija pazelts par pirmo ministri un tamlihdš par wišas Kreewijas walditaju un waditaju. Politiskā finā tas bija pats stingrakais Kursemes herzogs. Pehz Keisareenes Annas nahwes wišch tomehr tika gabšis no kreewu oposijijas un isfuhtits uš Sibiriju. Kursemei sahtās atkal juku laiki un sem wiņa dehla Petera, pehdejā Kursemes herzoga, waldijuse semē tit leela duhres teekšba, it kā nebuhtu „bijis“ nekahdas walbišchanas.

Kursemes herzogs Jekabs.

No wišem desmit Kursemes herzogeem wahrda ihstā nošhmē „waldneeki“ pehz fawas dabas un dahwanam, bijušchi tikai trihs, pirmais herzogs no Ketleru zilts, leelšungs Gothards, pirmais herzogs no Bironu zilts, leelšungs Ernestis un zeturtais herzogs no Ketleru zilts, leelšungs Jekabs. Tikai par šcho triju darbeem wehsture sin dauds maš to paleelamu stahstit. It sewišchi kā fainneezists organizators un tehniskās kulturās weizinatajs, eewehrojams pehdejais. Wišch koti dauds darijis semkopības pazelšchanas labā, eerihšodoms wairakas parauga fainneezības; wehl tagad wezi laudis sin stahstit no no-stahsteem par leelā kunga muišcham, Jekabmuišchu, Sako muišchu (wehšak no kreewu waldības aisdahwata Wirtembergas prinzim Alekšanderam) Brambergi, Swehti, Wir-

zawu, Kundali, Lušti u. t. t. Tāpat herzoga Jekaba laikā wehsture min par ruhpnēezības eestahdem Kursemē, dselšleeturwem un stikla fabrikam. Un ari ahrejš tirdsneezība bija eewehrojama. Kursemei bija prahwa tirdsneezības flote, kura zaur Wentspils ostu eeweda un isweda daschadas prezes. No fawa krusstehwa, angļu karaka Jekaba I., Kursemes herzogs Jekabs bija dabujis kā kuhmu dahwanu Tabago salu Keetum-Indijā, tā ka Kursemei pat bija fawas kolonijas. Wehšak gan juku laikos tās atkal tika saudetas. Šhis waldneeks sehdejis uš Kursemes herzoga troma no 1642.—1681. gadam un wiņa zenšgais kulturās zilwēka raksturs pehz wehsturiskām finām, ir toti fimpatiskš. Weenigais traips, kas kriht uš wiņa peeminu, ir tas, ka tas lizis fabledšinat fawu fabrikas meistarū, ahšemneeku Luštu.

Grafs Roberts Duglāšs.

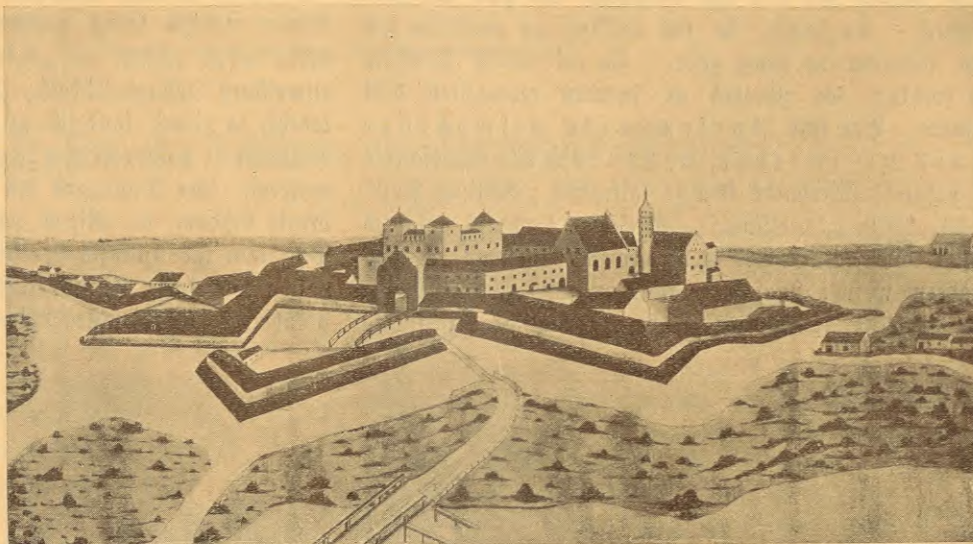
Pehdejais gan, kā saka, esot isdarijis daschas blehdišchanas pee herzoga mantas. Atskaitot šcho nefamehrigo un barbarisko šodišchanu wišas wehsturiskās finās par herzogu Jekabu škan tikai labwehligi.

Un tomehr wiņa waldības un kulturās fainneezības laikā seme wišwairak tika peemelleta no ahrejeem usbrukumeem. Plošjās sweedru-danu-polu-prušchu karšch. Potti bija Kursemes wiršungi, no sweedreem wišwairak bija jabihstas. Gan herzogs Jekabs ar naudu un labību gribeja usturet sweedru karali Karli Gustawu X. labwehligu pret wiņa neitrālo walštinu, sweedri tomehr nakti usbruka Jekagawas pilli, fawangoja herzoga dsimtu un panehma to sew lihdsi. Tā ka toreis karos eenaidneeku semēs bija parafis postit un laupit, tad Kursemē ari tas tāpat tika darits,

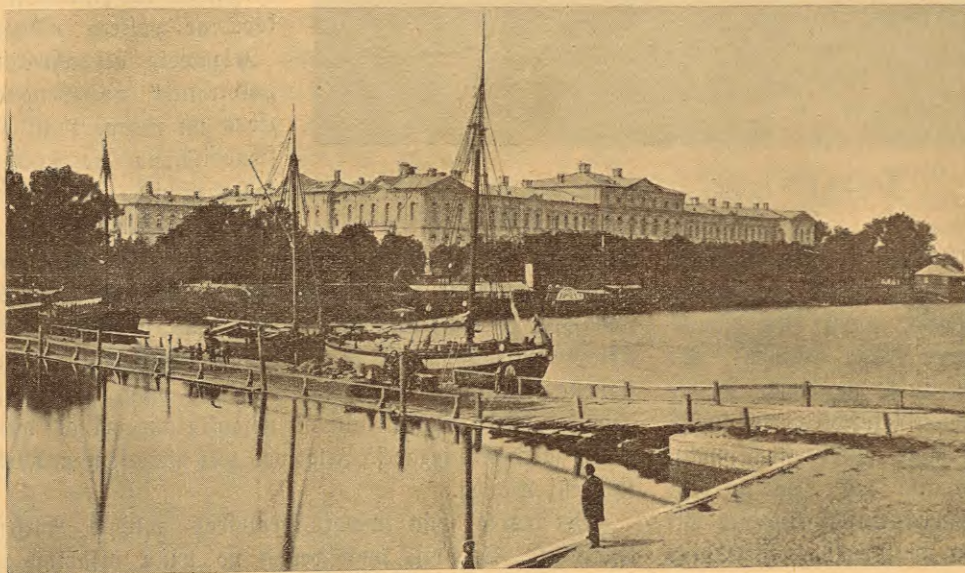
gluschi pehz trihsdesmito gadu parauga. Tapat tika fawangoti un aiswesti semes augstakee eeredni, ta fauktee „oberrahti“. Herzoga neleelais, dauds mas apmahzitaish kara spehks, kas atradas Jelgawa, tika pa dafai apkauts, pa dafai fawangots, ta ka seme palika gluschi bes aissar-dsibas spehka. Usbrulumu sweedru feldmarschals, grafs Duglass, isdarija pusliths ar wiltu. Winam bija tikai 3000 wihru leels kara spehks, ar kuru tas lizees dodamees us leishu robescham. No herzoga tas isluhdsees watarakas lehshenas laiwas, ar kuzam teizees nodomajis fuhitit fawus faslimuschos saldatus pa uhdens zetu atpatak us Rigu. Bet nakti fchee „flimneeki“ peebraukuschi pee herzoga pils us falas Leelupes un Driftnas widu, eelausufchees pilt un isdarijuschi tur mineto fawangojumu. Teef stahstits, ka pee tam ari noritejuschi dafchi barbarisfli flati. Herzogeenes Luises Scharlotes klabtuhntne nodurts kahds jauns galma ofizeers un kahdam frantschu dejas skolotajam, kuzsch brunneezisfli aissargajis fawu leelkundsi, nozirsta roka. Mas deenas wehlat herzogeene nahlfuse nedetas un winai peedfimis — weenrozis

drijas, nekà sem Polijas. Pascha Sweedrija muischneeziba waldibas un semes noteifschanas leetas pusliths bija pee-speesta pee feenas. Pascha Sweedrija isdarita muischu redukzija tika isplatita ari us Widsemi, t a p a t s w e e d r u w a l d i b a s t i p r i t e e z a s u s a p f p e e s t o s e m n e e k u s t a h w o k k a u s l a b o f c h a n u u n d s i m t

Wesà Jelgawas pils (1738. gada nojaukta no herzoga Birona).

buhfchanas atzelschanu. Semes eekarofchana no sweedru puses buhtu nosihmejuse tikai semneeku isfuhzeju apspeeschanu, ko, protams, toreisejee semneeki, kas politiskà finà nespehleja nelahdu lomu, neapstinajàs — kadeht ari fapratifim weetejàs muischneezibas leelo naidu pret Sweedriju un wifu, kas „sweedrifks“, ta ka wif wiwu wehsturiskee atfihmejumi ir ta fakot ihgnumà un ruhgtumà mehrzeti pret Sweedriju. Bet no otras puses ari sweedru waldibas wihru fochi mineta notikumà ir nefaprotami, jo truhst katru sinu, ka herzogs Felabs winu tahdu rihzibu buhtu kaut kahdi isajzinajis, waj dewis us to kahdu eemeslu. To waram tikai isskaidrot ar to, ka toreisejee kazi pa leelafai dafai it wif bija kabinetu kazi. Seopeni tee tika isperinati aif sakà galda un ari no algoteem kara kalpeem pehz galmineeku intrigam un gudribas iswesti. Toreif tahdi pahrssteigumi bija parasti. No Ludwigs XIV. darija Wahzijas robeschu walstinam, to darija ziti galmi pakaf. Lihds ar wispahrejas kara klawfibas eeweschanu, leeta schini finà leeliski ismainijuses, jo tagad kabinetu kazi bes tautas

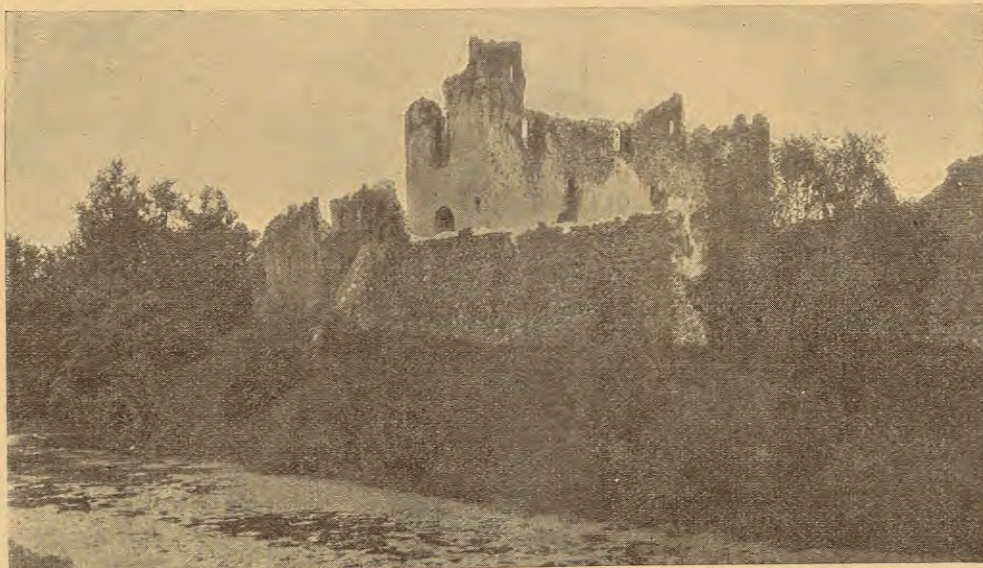
Tagadeja Jelgawas pils (no Birona usfuhweta).

prinzis Aleksanders! Herzoga gimene pirms nometinata Riga, tad nowesta tahlat us Swangorodu pee Narwas, kur tai eerahdits par mitekli pahris noschelojamu koka butku. No semes eedfimo, latweeschu semneeku stahwokka, katra finà buhtu bihs labaki, ja seme buhtu nahlfuse sem Swee-

peetrifšanas gluschi neespehjami. Teef vini isperinati gan ari tapat kabinetos, bet lai tos waretu iswest, tad ari tautu wajag eejuhminat preefch kara. Kur tas naw eespehjamš, tur, kà peedfihwojami rahda, karsch ir jau eepreefch saudets un tahds waldneeks lai to labat nemas neussahf.

Ka Kursemes muischneeziba (tapat ari Widsemes) par schahdu sweedru foli bija loti ustraukta, tas pats par fewi faprotams. Ta sinaja, ko tas nosihme un paredseja jau drofchi fahkumu no sawa gala. Ta ari tadehf fanehma wifus spehtus, lai zihnitos ar sweedru eebruzejeem dehf laupijuma. Par scho „kursemneeku atfwabinafchanos no sweedru usbrukuma“ interesantos sinas pafneefj Eberhards Kraufs laifrakstā „Baltische Post“ (Nr. 54. 1909. g. peelikumā). Kursemes landtags eesauzis it wifus wihreefchus, kuzi spehji eerotfchus nest no 18 lihdf 60 gadeem wezufe. Mas pa masam muischneeziba isrihkojufe kahdus 5—8000 jahntneekus. Tapat no Polijas kara spehfs

Dobeles pils drupas.

steidsees palihgā, kuram peebeedrojufchees daudfi muischneeki, kas deenejufchi kà ofizeeri potu armijā lihdf ar faweem semneekeem (semneeki, kà jau fozits, toreif bija dšimtszilweki un atradās pilnigi sem sawu kungu eespaida). No fahkuma gan scheem karotajeem deefin kà neweižās, jo pee Dobeles pils, kurā sweedri bij apzeetinajufchees, tee fmagi fakauti. (Schis pils drupas redsamas muhsu fihmejumā). Sweedri ahtri ween pahrluhdinajufchi wifu semi un pehz kahdas uswaras pee Alisputes fawangojufchi tureenes pili palkawneeka fon der Brinkenā un Preekules dšimtkunga fon Korfa wadibā kahdu kara pulku. Mantigais Korfs ispirzees no wangneezibas par 2000 Alberta dahldereem. Weidsot ari Leepaja, Wentspils un Grobina kritufe sweedru rokās. Tā ka semes „oberrahfi“ no sweedreem tureti wangneezibā, newarejufchi spreesf tā, kà wineem patihfkas, tad Kursemes landtags fapulzejees Klaipeidā, prufchos, un iswehlejis wineem weetneekus.

Stahwolffis grofijees 1659. gada wafarā, kad no Polijas

peešteidsees kara spehfs palihgā. Wina waronigais wadonis Komorowffis pehz kahdas uswaretas kaujas tā peedsehrees, ku brauzot uf mahjam wina fakla drahna eetufufe ratu riteni un winsch noschnaudsees. No leifchu robescham peešteigufchees mahzitee brandenburgeefchu Schoneicha un Polenka kahneeku pulki. Ari pafchi kursemneeki ar laifu eemanijufchees kara mahfklā un eeguwwufchi panahkumus. Winaus wadijis kahds palkawneeks Schwarzhofs un kahds wifos „nikos“ un „stikos“ mahzits bandas wadonis, ritmeistars Johans Lübeks, kas faukts par „aklo“, laifam tadehf, ka zihnā saudejis azi. Winsch ar leelu weifsmi eedihbijis Latweefchu semneekus par mahziteem jahntneekem. Pee Dundagas tas no kahdas paflehtuwees usbruzis kahdam no Rigas peenahfufcham sweedru pulkam. Pehz tam tas usbruzis sweedru generalim Aderkafam wina pafcha nomeinē. Kahds milffis faimneeka dehfs no Dobeles apfahrtnes, kurfch usstrahdajees par karodsneeku un peenehmis

wahzu wahrdu Schmerlings, perfonigi apzeetinajis Aderkafu, tam latwifki usfaukdams: „Wajtu tas bifchu tehwinsch?“ Drihfi pehz tam ari ar potu kara spehku pastiprinati kursemneeki palkawneeku Buchholza un Metelhorsta waditā atnemufchi sweedreem Dobeles pili, un Lübeks, kurfch pehz Buchholza kriščanas, bija usstrahdajees par palkawneeku, kopā ar poteem usbruzis Selgawai, atfrabinajis „oberratus“ no wangneezibas un neraugot uf apfchaudifchanu no sweedru pufes is pils, nojazis no wineem usmestos walaus ap

pilsehtu. Wehlat potu generalis Polubinsffis 1660. gada fahkumā eenehmis ari Selgawas pili un tika wehl Bauktas pils starp Memeles un Muhfes upem palifufe sweedru rokās lihdf meera flehgumam. Sche japeemin, ka wehlat herzogam Ernestam Bironam nahlot uf Kursemes troni, wezā Selgawas pils is ordena laikeem nojaukta un winaus weetā 1737. gadā zelta tagadejā Selgawas pils italeefchu architekta Kastrelli wadibā.

Bet kas tad bija sweedru waldibas noluhfs Kursemē eebrukot? Tās bija konsekwences no winu usfahktas politikas. Karsch starp sweedreem un poteem bija iszehlees tahdehf, ka potu karalis Johans Kasimirs (is sweedru waldneeku Wasa zilts) negribeja atfihf par sweedru karali is Falzeefchu zits zehlfufchos Gustawa Abdolfa mahfas dehfu, Karli Gustaru. Bet tā ka potu karalis reifā ar to bija fapinees karā ar kreeweem, tad winam klahjās flifit, jo saudeja potu-leifchu walsti, Ukraini, Baltkreewiju un Sarkano Kreewiju. Sweedru karalis no sawas pufes gribeja

turpinat Gustawa Adolfa politiku un padarit Austrumu juhu par Sweedrijas fauffemes eseru. Pehz tam kad tas pehz flawenās uswaras pee Warschawas 1656. g. fanihdees ar fawu sabedroto, Brandenburgas turfirstu un 1658. g. us juhras no holandeefchu flawenā admirala de Raytera bija jau padarits puslihdš gurdens, kad dewa generalim Duglasam pawehli isdarit usbrukumu. Pehdejais bija zehlees

no Skotijas, bija toti kaifligas un warmahzigas dabas, un reisi pat Meklenburgas herzogam eepfahwis pa auff, kad tas tam kahdās faweeffbās pahmetis melus.

Sweedri, kā finams, fawu politiku neifweda zauri, Kurseme atdabuja atpakat ari Herzogu Felabu, bet faudeja us wifseem laikeem Tabago salu un Afrikas kolonijas, tapat agrak pee Piltenes bistapa walsts peederigo Romu salu. —

Laukstrahdneeku fahkums un fahwoklis Widsemē.

Dr. Adolfa Agthes.

V.

Semneeku fahwoklis 18. gadu fimteni.

Kad 18. gadu fimteni Widsemi peeweenoja pee Kree-wijas, tad Widsemeš muischneezibai pee farunam ar kreewu waldbibu esot wjadsejis tikai isteikt weenu luhgumu, „lai ar weenu spalwas wizeenu isnihzinatu wifu, ko Widsemeš semneeks dabujis no agratās waldbibas“. ¹⁾ Bet muisch-neeziba atfinuse sweedru eerihkojumu labumu un tapehz luhgumu neefot isteikuse. ²⁾

Bet schee apgalwojumi nefaskan ar pateeffbu. Widsemeš muischneeziba 1710. g. 29. junijā luhgufe neween, lai winai apstiprina wifas „privilegijas, teeffbas, eeraschas, imunitates, poseffijas un peenahzibas garigās un pasauligās leetas“, bet ari wahrdu pa wahrdam teikuse, ka wina starp scheem dokumenteem „Sigismunda Augusta privilegiju it fewifchfi peewed ar w i s p a s e m i g a k o l u h g u m u, winai usglabat ta haudifchanu, ari nekad . . . pret to nepeelaift nekahdus pahrgroffjumus.“ ³⁾

Luhgums finams naw ispidits. Zara weetneeks isteizās, ka „galwenais punkts“ schim jazetot preeffchā. ⁴⁾ 1710. g. 30. sept. zars apstiprinaja muischneezibas preeffchteeffbas, „zit tahlu tās war leetot tagadejā waldbibā un un tagadejos laikos“. ⁵⁾ Dokumenta beigās taisni teikts, ka winsch few un fawai walstij patura wiaugstakās teeffbas. ⁶⁾ Tapahz par Sigismunda Augusta privilegijas apstiprinafchanu newar buht ne runa.

¹⁾ Sal. Hermann Baron Bruiningk, Livländische Rückschau. Zur Abwehr gegen „Livländische Rückblicke“, Dorpat 1879, 161. lapp. un Aftav von Transehe = Roseneck, Gutsherr und Bauer in Livland . . . Strafsburg 1890, 111. lapp.

²⁾ St. S. v. Bruiningk p. w. un A. v. Transehe p. w. 112. lapp.

³⁾ „Afordpunkte der Ritter = und Landschaft bei der Uebergabe Livlands vom 29. Juni 1710.“, Punkt I (nodr. „Chronolog. Repertorium der russischen Gesetze und Verordnungen für Liv-, Esth- und Kurland“, F. G. v. Bunge's ijd., I. sehz., Dorpat 1823, 1. lapp. un pee Schirrena, Die Kapitulation der liv. Ritter = und Landschaft . . . Dorpat 1865, 35. lapp.)

⁴⁾ Sal. die Resolution Scheremetjew's v. 4. Juli 1710 (nodr. Chronolog. Repertorium . . . I, 1823, 1. lapp. un pee Schirrena p. w. 36. lapp.)

⁵⁾ „Елико оныя при нынѣшнемъ Правительствѣ и временахъ возможно употребити“ (Schirrens p. w. 49. lapp.)

⁶⁾ „Однако же Удерживаемъ Мы при семь Намъ и Государству нашему высочество и право“ (Schirrens p. w. 49—50. lapp.)

Bet tomehr muischneeziba dabuja jo plafchas teeffbas. Muischu redukziju atzehla ⁷⁾ un lihds ar to bija ari atzelti sweedru eewestee agrarlikumi, jo sihmejās tikai us krona muischam. ⁸⁾ Lihds 1765. gadam kreewu waldbiba nemas neejauzās muischneeku un semneeku darifchanās. Kahds bija semneeku listenis, redsams no tā fauktās „Rosena deklarazijas no 1739. gada“, ⁹⁾ barona Rosena ofizialas ¹⁰⁾ atbildeš us walsts justizkolegijas peeprahjumu ¹¹⁾ par muischneeku un semneeku atteezibam Widsemē. ¹²⁾

Us jautajumu par funga waru par semneeka personu barons Rosens atbild, ka semneeki „no ta laika, kopsch bru-neeku ordenis schai provinzē nodibinajis republiku . . . lihds schim laikam (1739.) atraduschees pilnigā dsimt-buhfchanā“. ¹³⁾ Kas sihmejas us meefas fodeem, tad winsch

⁷⁾ Afordpunktu 15 (apstiprinatā) pantā wispahrim teikts: „Zara wahrda . . . apsolitā restitutio in integrum lai teef ispidita.“ Šaidri tas isteikts Ristades meera lihguma II. pantā no 1721. g. 30. augustā: „Nā ari sem agratās . . . sweedru waldbibas Widsemē un Zgaunijā . . . eesahhtā redukzija . . . dewufe eemefu pawalstneeku daudstahztejam fuhdsibam . . . , apfola Wina Zariskā Majestate ar scho, ka itweenam . . . buhs tift attal pee fawa ihpafchuma, kas winam pehz teefibas peeder.“ (nodr. „Chronolog. Repertorium . . . I, 1823, 43. lapp.) Turpat 19. (apstiprinatā) pantā wahrdu pa wahrdam teikts: „Muischneeku muischas nahfamibā drihffies pirkt tikai Widsemeš muischneeki un teem buhs teefiba iswadot agrak pahrdotās muischas“ (Chronolog. Repertorium I, 1823, 6. lapp. druzjin pahrgroffits, bet pehz fatura lihdsigs teikts pee Schirrena p. w. 41. lapp.)

⁸⁾ Pehz infiruzijas 9. § no 1687. g. 2 al. ari D. Mueller, Die liv. Agrargeseggebung, Halle 1892, 16. lapp.)

⁹⁾ Nodr. pee Merkela, Die freien Letten und Esthen, 1820, 118 lapp.; Samson p. w. 1838, 44. lapp. un pa leelakai datai „Livländische Rückblicke“ Dorpat 1878, 113. lapp.

¹⁰⁾ Barons Rosens bija „refidejochais landbrahts“ (Sal. Samson p. w. 43. lapp.)

¹¹⁾ Augstatā teefa Widsemē un Zgaunijā (Sal. Merkel. p. w. 117. lapp.)

¹²⁾ Merkels (p. w. 117. lapp.) un Transehe (p. w. 146. lapp.) apgalwo, ka peeprahjums esot sihmejees us l i k u m i f k o atteezibu starp fungu un semneeku. Bet leeta grosas ap f a k t i f k ā m atteezibam. Rosena deklarazijā peeprahjumu atstahsta fefochi: „No augstās justizkolegijas notikuschais peeprahjums par . . . dsimtkungu waldischanu par faweeem dsimteem semneekem un par to mantibu, waj un zit tahlu kungi domajas few teefibu esam un waj wini semneekem war paugstinat peenahzibas? tapat zit tahlu fneedsas wara, semneekem uslitt meefas fodus?“

¹³⁾ Samsons p. w. 44. lapp.; Livländische Rückblicke p. w. 114. Pee Merkela p. w. 119. lapp. druzjin pahrgroffiteem wahrdeem.

wispirms pašata, „ka brunneeziba . . . agratos laikos esot turejuse pilnigu jus vitae et necis par saweem dšimteem semneekem“. No ščam teešbam muiščneeziba „labprahčigi“ atteikufes, tā ka tagad kriminalu teesafšanū išdarot augstais kronis.¹⁴⁾ Bet blakus pašahwot ari „mahjas teefa“, kurā kungam newarot „išteni wilkt nekahdus eerobesčojumus“. ¹⁵⁾

Direkht bija peeprahčis, kahdas teeškas kungi domajas few efam par semneeku mantu. Pehz barona Rosena atbildes esot neschaubami, ka muiščas kunga wara sneedsotees ari „uf semneeka mantu“. ¹⁶⁾ Šči wara „nekad neefot bijuse eerobesčota.“ ¹⁶⁾ Ar semneeku mantu kungi warot riškotees un darit pilnigi pehz pašču patiščanas. ¹⁶⁾

Treščakht bija peeprahčis, waj kungi pehz patiščanas warot paaugšinat semneeku nodemas un klaufšus. Barons Rosens atbild, ka „weenmehr bijis brunneezibas paščas atfinā un labpatikā, zif augstu wina usstahda semneeku peenahzibas un zif wina no teem prašt atrod par derigu“. ¹⁷⁾

Saunatos laikos ari interesentu aprindas naw wairs spēhjuščas aisstahwet aprahčitos apstahktus. Tapehz mehginats ščo dokumentu nostahdit tā „nenofšmigu kanlejas darbu“. ¹⁸⁾ Teef stahčits, ka „wisas semes autoritates . . . ap to laiku . . . apbehtas ar peeprahčumeem par wiseem domajameem un tikko domajameem preeščmeteem.“ ¹⁸⁾ Šot bijis aprahčis, uf ščeem peeprahčumeem atbildet ar „dašču besbehdbu“. ¹⁸⁾ Tahda nolaidiba esot walbijuse ari pee Rosena deklarazijas fastahdišanas. ¹⁸⁾ Barona Rosena ušewumā ta esot fastahdita „wisleelakā steigā“. ¹⁹⁾ Barons Rosens nemas neefot šči raksta fastahditajs. ¹⁸⁾

Pret pirmo apgalwojumu runā fakti. Juslijkolegijas peeprahčjumu nodema brunneezibai 1739. g. 6. nowembri. ¹⁹⁾ Barons Rosens, kuram tā „residejofšam landrahtam“ bija jaewehro wisas brunneezibas tetofšās dariščanas ²⁰⁾, — „nehma leetu pahrdomasčanā“. ²¹⁾ Wiašč pat lita archiwos

¹⁴⁾ Merkel p. w. 1820, 125. lapp.; Samson p. w. 1838, 46 lapp.; Livl. Rückblide p. w. 1878, 116. lapp.

¹⁵⁾ Merkel p. w. 1820, 126. lapp.; Samson p. w. 1838, 46. lapp.; Livl. Rückblide p. w. 1878, 117. lapp.

¹⁶⁾ Merkel p. w. 1820, 121—2. lapp.; Samson 1838, 41—5. lapp.; Livl. Rückblide 1878, 114. lapp.

¹⁷⁾ Merkel 1820, 122—3. lapp.; Samson 1838, 45 lapp.; Livl. Rückblide 1878, 115. lapp.

¹⁸⁾ Hermann Baron Bruiningk, Apologetische Bemerkungen, Bal. Monatschr. 27. febj. 1880, 220. lapp.; Ustav von Transehe = Roseneck, Gutsherr und Bauer in Livland . . . 1890, 149. lapp.

¹⁹⁾ Bruining, Apologie der apolog. Bemerkungen, Balt. Monatschr., 27. febj. 1880, 491. lapp.; Transehe p. w. 149. lapp.

²⁰⁾ Provinzialteešibas II, 566. pantš.

²¹⁾ Pehz wina pašča eerahčijuma eenahfofšo rakstu sarahčā. Sal. wahrdus pee Bruiningka p. w. 490. lapp. un provinzialteešibas II, 660. pantu.

pameklet²¹⁾ un preešč tam winam wajadseja wairat nekā triju nedeku laika. Atbildi aissuhtija tikai 1739. gada 30. nowembri. ²²⁾

Šimejotees uf fastahditaju šin pašahčit, ka dokumentis esot rakstits ²⁴⁾ no kahda nesen amatā eestahjuščas brunneezibas sekretara ²³⁾ rokas. Pee tam teef norahdits, ka ščis esot tas fastahditajs. ²⁴⁾ Bet tas naw ne no kahda šwara, kas deklaraziju fastahdijis. No šwara ir tikai ofšialais parahčis dokumenta beigās no barona G. fon Rosena, kuršč toreis bija residejofšais landrahts. ²⁵⁾ Ka tas nodots hošteefai un keisarifšajam generalguberniatam atnem tam pilnigi to raksturu, it tā tas kuhu muiščneezibas priwatu domu išteikums.

Dra kahrtā pret deklaraziju usstahda tā šaukto Budberga = Schradera semes teešbu projektu. ²⁶⁾ No pašča šahkuma jau šaprotams, ka likumu projektu, kuršč pee tam wehl nekad naw bijis apstiprinats ²⁷⁾, newar peefahčit ne pee pašahwofšeeem likumeem. Bet no interesentu pufes teef darits wehl duhščigaks mehginajums: šči projekta notekumus nostahda lihšās išteneem apstahčeeem. ²⁸⁾

²²⁾ Pehz kahda eerahčijuma minetā sarahčā, kur ušdota deena un R., kad ištawatots. Sal. Bruiningk p. w. 490. lapp. un Provinzialteešibas II, 660. p.

²³⁾ Sekretars peeder pee brunneezibas augstakeem eerehdneem. Ščai weetā war tikt eewehleti „weenigi weetejee imatrikuletee muiščneefi“, kuri prot weifalu wadit“. (Prowinz. teeš. II 377 p.) Sekretars „kontasigne“ landtaga rezefu (p. w. 121. p.) un war pret residejofšā landrahta riškojumeem zelt „eerunu“ (p. w. 663. p.)

²⁴⁾ Bruiningk p. w. 490 lapp. un Transehe p. w. 149. lapp. 2. peefihme.

²⁵⁾ Sal. tekstu pee Merkela 128. lapp. Št. ari Samsonu 43 lapp. un Livl. Rückblide 113. lapp.

²⁶⁾ Projektu fastahdijuse kahda landtaga komiteja eepreešč Rosena deklarazijas (1730). Rosahkums zehlees no diwi komitejas lozefkeem (barona Budberga un J. fon Schradera). Par šaturu grahti few fastahdit pašča domas, jo projekts ir nepeečajams (Sal. Bunge, Einleitung in die Liv = esth = und kurländische Rechtsgeschichte . . . , Reval 1849, 284. lapp.). Bruiningk un Transehe uššwer ta progrefiwo raksturu (sal. Bruiningk, Apologet. Bemerkungen 261. lapp. un Transehes Gutsher und Bauer . . . 148. lapp.) Turpret Loeningš peerahdijis, ka projektā semneeki (IV. grahmata, § 2) teef šahčiti pee nekustamās mantas (sal. Edgar Loening, Ueber die apologetischen Bemerkungen des Herrn Baron Bruiningk, Bal. Monatschr. 27. febj. 1880, 353. lapp.)

²⁷⁾ Sal. Bunge, Einleitung in die Liv = esth = und kurländische Rechtsgeschichte . . . , 1849, 283. lapp.

²⁸⁾ Barons Bruiningkš (Apolog. Bemerk. 261. lapp.) norahda uf to, ka semneeki projektā nosaukti newis „serwi“ (wehrgi), bet „adscripti sen glebae addicti“ (pee semes peerahčiti jeb peeteikti). Tuhtit pehz tam winšč šaka: „Projekts apstiprina, ka pateešam pašahweja tik dšimtuščanās atteeziba, glušči tahda, kā es to šawā „Rückschau“ ištejšoju. Ari pee Transehe manamas pehdas no tahda uššata (p. w. 147. lapp.)

Kà Abduls Hamids waldija. *)

30. majà 1876. g. ap plŝt. 4 no rihta notifa ŝahda faruna starp generali Redif paŝhà, kara ministrijas delegatu Huŝein Awni paŝhà un ŝultanu Aŝifu pehdeĵà guŝamistabà.

„Sire, noŝehloju, ka man ĵums jaŝino, ka tauta ĵuhs weenbalŝgi atĝehluŝe un iŝraudŝiĵuŝe wadoni, kuŝŝch wiwu walbit zeenigakŝ.“

„Kaŝ par tautu? Un kaŝ tad ĵuhs taħds eŝat, ka runoĵat winas waħrdà?“

„Ĵuhsu majestatei wajaĝa paŝŝatiteeŝ tiŝai pa loĝu uŝ eelaŝ un ĵuhs redŝeŝat, ka piŝs eelenta no kauŝchu puħta, kuŝŝch ir delegaĝija no taŝ tautas, kuru ĵuhsu majestate leekateeŝ nepaŝŝiħtam!“

„Ĵuhs eŝat dumpineeki un nepateĵigi! Ĵuhs, Redif, eŝat wiŝleelakaŝ wainineekŝ starp teem banditeem, kuri ŝaĝatawoĵuŝchi manu kriŝchanu, ĵo ĵums par wiŝu ĵapateĵas man: ĝodu un ŝaħwoħli!“

Stundu peħĝ ŝchi ŝkta dubĝa leelĝabalu peħŝrons no ŝeraŝŝrata (kara ministrijas) lautumà piħnàm ŝalwem un no Beŝŝiħ-Paŝch moŝŝeĵas minareta (torna) tiŝa paŝludinats, ka Murads V. eeneħmiŝ Osmanu troni.

Aŝtonas deenas weħlaŝ kaħds nogahŝtà ŝultana ŝiĝeladjutantŝ eeraĝas ministru padomè, no paŝcha tuwaka atŝtatuma iŝŝahwa tur peeĝuŝ rewolwera ŝchahweenus, ar kureem nogalinaja diwus ministruŝ un eewainoja iŝŝetras ĵitaŝ perŝonaŝ. Pa tam nelaimigakŝ Abduls Aŝiŝ biĝa iŝdariĝiŝ „paŝchnaħwibu“. Kaħds ŝinოჯუმს, kuŝŝch biĝa paraŝŝitiŝ no kaħdeem diwdeŝmit Konŝtantinopoleŝ aħrŝteem, apleeĝinaja paŝchnaħwibu. Saŝweħrneeki, kuri biĝa ŝaĝatawoĵuŝchi Abdula Aŝiŝa ĝaħŝchanu, puħleĵàs ar wiŝeem ŝpeħkeem, lai uŝturu tu ŝlimà Murada waldbibu, pee kam tee atklaħtibà wiħa nopeetno ŝlimibaŝ ŝtaħwoħli noŝleħpa. Triħŝ mehneŝchus wiħeem iŝdemàs aŝŝpeeŝt pateeŝtbu. Beħ tad ŝultana ŝtaħwoħliŝ tomeħr naħĝa atklaħtibai ŝinamŝ, wajaĝŝeĝa beidŝot iŝdot to, ko wiŝŝ ŝinaja un Murada weetà liħt wiħa braħli Abdulu Ĥamidu II. Beħ piħmŝ ŝchim tiŝa uŝtiĝeti waldbibaŝ ĝroŝchi, paŝchàs ka droŝchibaŝ liħdŝekli noneħma no wiħa paraŝtu, ka taŝ doŝ konŝtituĝija un zeeniŝ walŝtiŝ liħumus un tradizijaŝ; ŝchis dokumentiŝ tiŝa nodotŝ ŝcheiħul-iŝlama Ĥairulaħ-eŝendi ĝlabahana.

Kameħr Konŝtantinopolè noriteĝa ŝchee notikum, walŝtiŝ ŝtaħwoħliŝ uŝ aħreent biĝa totti kritiŝkŝ. Ĝaur to, ka Ĥerĝogowinà un Boŝniĝà biĝa iŝĝehlees dumpiŝ, piħmo reiŝ uŝ deenas kaħrtibaŝ naħĝa bulĝaru ĵautajumŝ. Tamliħdŝ ari Serbiĝa riħkoĝas, lai dotu kaħdu eemeŝlu krewu turku karam. Otomanu walŝtiŝ ŝtaħwoħliŝ ta tad tobrihd biĝa taħds: no weenas puŝeŝ kaŝŝch uŝ aħreent, no otras waldbibaŝ ŝwaibŝchanaŝ un nemeeri un rewoluĝija it wiŝur.

*) Ĥchis tagad ĝaħŝtà ŝultana waldbibaŝ aħteħloĝumŝ naħĝiŝ no kaħda turku publiĝija Ĥeŝera beĝa ŝpaħwaŝ. Preeŝch diweem ĝadeem wiħŝch to eewetoĝa ŝchurnala „Revue“ deĝembra buħtniĝà. Te ta tad ir aħteħlotŝ patwaldbineekŝ, kura waldbibaŝ un wamaħĝibaŝ ŝiħtemai paĝaħĝuŝcho waŝaru ĝaur walŝtiŝ paħĝroĝibu un konŝtituĝijaŝ atĝaamohana tiŝa daritŝ ĝaħŝ.

Abduls Ĥamids aħneħmàs par wiŝam leetam noŝtiĝrinat ŝew troni un dabut pee malaŝ taŝ perŝonaŝ, kuras wiħam biĝa liħdŝeĝuŝchus tiħt pee waras. Wiħŝch uŝŝaħka ar to, ka taŝ, ta ŝakot, iŝĝeĝoĝa, atŝtaħdamŝ ŝawu preeŝchĝaħĝeĝu paraŝto reŝidenĝi un aħmetàs uŝ Ĥildibaŝ paŝalmeŝ, pee kam taŝ ŝcho weetu noŝtiĝrinaja, ka zeetokŝni, kuream ĵaħŝtura ŝtiĝri uŝ-brufumi. Liħdŝ ar to taŝ iŝraidiĝa leelweŝtru uŝ Ĥarukħanu, Miħhatu paŝchà uŝ Brindiŝu un Ĥairulaħ-eŝendiju uŝ Taiŝu.

Tiħtliħdŝ 13. ĵulijà 1878. ĝadà biĝa paraŝŝitiŝ Berlinaŝ meera liħĝumŝ, Abduls Ĥamids weħŝa wiŝu ŝawu uŝmanibu uŝ to, lai waldbitu ŝewiŝchku waldbibaŝ reŝchimu, kuŝŝch weħŝturu taħds ir weeniĝe. Ĥchis reŝchimiŝ ir taŝ wiŝaħŝtaħŝeĝakais, kaħdu reiŝ ween kaħds deŝpoteŝ nodibiħaĝiŝ, tiħt iŝdewigi taŝ noħaħrtiĝiŝ preeŝch ŝewiŝ organisaĝijaŝ ŝħkumus un wiŝus ĝitus riħkoĝumus. Auguŝtiŝ, Maħchaweliŝ un Ludwiĝŝ XI., neraugot uŝ wiħu wiħtibu, neħad tam liħdŝiĝu neħuħtu iŝĝudroĝuŝchi.

Tà ka Abduls Ĥamids pee ŝaweem preeŝchĝaħĝeĝeem biĝa peereĝeĝiŝ, ĝiħ weeĝli war tiħt ĝaħŝtiŝ ĝaur paŝaŝta rewoluziju, tad wiŝà wiħas waldbibaŝ laiĝa pamata domas biĝa taŝ, aiŝŝarĝateeŝ no tamliħdŝiĝeem paħrŝteĝumeem un aiŝŝawet iħweenu ŝaĝraŝchanoŝ starp teem wiħreem, kuri biĝa wiħa waras eeroŝŝchi. Walŝtiŝ naħkamiba, to tautu liħtenis un laime, kuras uŝtiĝetas wiħa aŝŝardŝibat, waħrdŝ, kaħdu taŝ atŝtaħŝ weħŝturu, pat diħaŝtiĝas intereŝeŝ wiħa waldbibaŝ programà biĝa blaħus leeta. Wiħam biĝa tiħt weenas ruħpeŝ, kuras wiħam ŝlimigi uŝmaħĝàs: notureteeŝ uŝ trona, weenalĝa ka, pret it wiŝeem un weenalĝa ar kaħdeem liħdŝeħkeem. Wiŝa koĝeĝà eereĝneeĝiba, teeŝneŝchi, oŝiĝeeri un diplomati, ĝiħ taħtu tee biĝa weħl atliħuŝchi no wiħa preeŝchĝaħĝeĝa laiħeem, no waldbibaŝ tiħa ŝpeeŝti peeŝleeteeŝ wiħa uŝŝkateem un ĵa tee pretoĝàs, tad noŝpeeŝti ar waru. Ĥchim mehŝkim wiħam biĝa laiħt it wiŝŝ liħdŝekli. Wiħŝch tagad liħa paŝuŝt neween teem wiħreem, kaŝ wiħam biĝa liħdŝeĝuŝchi tiħt pee waras, beħ aiŝdŝina ari it wiŝu weĝo ĝalmu: kaħbaħkunguŝ, ŝekretaruŝ, ŝiĝeladjutantus u. t. t. Ĥawàm wajaĝŝibam taŝ diħinaĝa weenu ĝiwil un weenu militareeŝtaħdi, piħdiĝa taŝ ar ĵauneem kaħdim, kuri tiħa aemti no Ĥalataŝ Ĥerai liĝeĝas un kara ŝkolas un kuruŝ taŝ tad paħrweidoĝa peħĝ ŝawa praħta. Wiħŝch tad atlaħda it wiŝus ĝeneraluŝ, no kuru neaħŝaribaŝ taŝ biħŝtiĝàs. Konŝtantinopoleŝ armiju taŝ ŝadaliĝa diwàs daħàs, kuras noŝauĝa par piħmo un otro armijaŝ korpuŝu. Weens no ŝcheem korpuŝeem waħrda peħĝ atradaŝ ŝem kara miħŝtra komandaŝ, kuru uŝraudiŝtiĝa ŝemati oŝiĝeeri, kuri atkaŝ ŝawu kaħrt tiħa iŝŝpeeĝoti weens no otra. Otraiŝ korpuŝŝ iŝtaħŝiĝa ŝultana perŝonigo ĝwardiju, kuru taŝ ap Ĥildibu eewetoĝa kaŝarmèŝ un barakaŝ un par kuru taŝ ŝewiŝchki ruħpeĝàs. Kameħr paħreĝaiŝ kara ŝpeħŝŝ Konŝtantinopolè un prowiħiĝeŝ dŝiħwoĝa wiŝleelakaŝ truħĝibà, ŝchij ĝwardiĝai ne-truħka ne balta putna peena, wiħa ta ŝakot peħdeĝa paħrpiħtibà. Beeŝŝ albumŝ ŝatureĝa wiŝu to oŝiĝeeri ĝiħmetneŝ, kuruŝ wiħŝch biĝa iŝmeħleĝiŝ, liħdŝ ar wiħu ŝħħeem dŝiħweŝ aħ-

raſteem. Kara miniſtrim nebija eeſpehjamš ne tik ween tã kaħdu kaprali no ſchis gwardijas pahryelt, bet wińſch ari neweena no ſcheem pretorianu ofizeereem nepaſtina ne iſſkata, ne wahrda peħ. Marſchals, kurſch bija ſchi korpuſa pawehlneekš, tika apbeħrš ar ſeltu un taš ari nekad nenahza nekahdã ſakarã ar wiſaš jerarchijas preeſchneeku. Tahdã kaħrtã ſultanam bija rokã armija, kura bija gatawa wińu aiſſtaħwet un par wińu upureteeš. Aiſ pahryſpibletas ruh-pibaš un uſmanibaš taš eeſchpuš ſawa kara ſpeħla iſſeħja ſawſtarpeju neuſtizibu, pee kam taš iſſpeħleja ſawas walſtš daudſaš tautu žiltiš weenu pret otru. Wina gwardija ſatureja albaneekſuš, ſireekſuš, Maſ-Aſijaš turkuš un pat nehgeruš. Albaneekſeem tika eeželti turki par preeſchneekeem, turkeem atkal albaneekſi un tã wińſch riħtožãš ar wiſeem bataljoneem un pulkeem. Šweena kara ſpeħla formazija tika pawadita no weſela pulka ſpeegu, kuri atkal ſawu kaħrt tika uſraudſiti no kaħdaš žitaš ſchirãš ſpeegeem. Tã ka ſlote pee wina kruſteħwa atželſchanãš bija ſpeħlejuſe aktiwu lomu, tad wińſch to nodewa ſem kaħda paſchãš, kaš tam bija pilnigi padewigš un kura weenigaš uſdewumš paſtaħweja eeſch tam, padarit ſcho juħraš ſpeħtu pilnigi nederigu, pee kam taš to tureja eeſleħgtu pee Selta raga, kuru ta nekad nedriħſteja atſtaħt. Peħz diwdeſmit gadu meera ſchĩnĩ dubłainã kanali ta tikko weħl leetožama. Ari teſu e e r e d n u š ſultanaš iſraudſija no jauna: wińſch iſmeta it wiſuš no wińu wiđuš, kuri bija neatkarigi. To weetã taš pildija tribunaluš ar kaudin, kureem pat nebija jaufmaš par kaħdu likumu graħmatu un kureem tad atkaħwa iſdarit apžeetinajumuš un kaiſt ſpreedumuš, pee kam taš likãš waditeeš weenigt no ſawas patikaš, kaiſtibam un intrigam. Šweenš mehginajumuš ženſteeš peħz neatkaribaš tika ſoditš ar atželſchanu un iſraidſchanu. Aiſ bailem, ka atklaħtã dſiħwẽ neželtoš no jauna kauſchu ſlaħni, kuri waretu ſultana waldbibu kritiſet, tika pamatigi uſraudſitaš wiſaš kara ſkolãš un pahrraudſitaš no jauneeželteem wiħreem, radijumeem, kuri pilnigi bija padewigi ſaweem kungeem, kureem nebija ne ſinaſchanu, ne ſrđš apſinaš un kuru weenigaš uſdewumš paſtaħweja eeſch tam, mahžibaš programu ſaſchaurinat uš wiſknapało. Ša kaħdam nelaimigam eenahza praħtã laſt kaħdu aiſleegt u darbu — un žitadaš literaturãš jau nebija — waj ari kaħdu aiſ-

domigu awiſt, tad taħdš nakti tika apžeetinatš, eełaltš žehdš un beš ſcheħlaſtibaš nogahdãtš uš Tripoliſaš wideenu waj dedſinoſcheem Arabijaš tułkneſcheem. Neweeneš nedriħſteja praſt par ſchaħdu patwaribu kaħdu atbildibu; teħwi, maħteš, braħti, maħſaš, kuri uſdroſchinajaš par to ſinat, noſuda tãpat, pee kam neweeneš neſnaja, kaš taš notizis un kaħdã kaħrtã.

Kaš atteežãš uš d i p l o m a t i j u, tad ſultanaš eežehla jaunu perſonalu, kura uſdewumš aħrſemš paſtaħweja eeſch tam, newiš aiſſtaħwet ſemeš intereſeš, bet uſraudſit preſi, turet wińu ſawã deeneſtã, nowiłt wińu ſaħniš no pateeſibaš un par wiſu noſleħpt winai ſchi kaiſtigã reſchima negeħlibãš. Lai turkeem, ſaweem tizibaš braħteem, liktu aiſmirſt ſawu ſtaħwołti, taš uſſaħta eeſchjeã poliſtika ſchaħdu žeku. Wińſch eeroſinaja raħfu preteſtibaš un iſſpeħleja tãš weenaš pret otram, tã ka paſtaħwigi tika kurinata neweenepraħtiba. Wińſch nodibinaja Konſtantinopolẽ pat ſpeegu korpuſu ſaſtaħwoſchu no 40,000 wiħreem, wišnegeħligateem banditeem, kuru uſdewumš bija pili iħdeenaš eeſneegt tułkſtoſcheem ſinojumu, kuri ſatureja neweene to, ko wińu ſažeretaji bija redſejuſchi un dſirdejuſchi, bet tee ſinoja ari par leetam, kuraš paſchi bija iſgudrojuſchi, promožejuſchi un eewadijuſchi. Taš notika tadeħt, lai paſtaħwigi nodarbinatu atklaħtibaš uſſtatuš. Abdula Hamidš ſaweem palihgu palihgeem patš dewa parauguš un ſchematuš ſchaħdam iſdomatãš ſaſweħreſtibam.

Nebija nekahdaš augſtakaš direkzijaš, kaš lai kontroletu ſcho žebraju ſinojumuš, bet bija eerihkotas wairakaš ſelzijaš, kuraš ſawſtarpeji kontrolejaš, ſawã ſtarpã dedſigi ſažihãš un ſawſtarpeji denunžejaš. Suħtneežibãš tika iſſpeegotãš paſchu ſuħtanu perſonaš, wińu ſeewãš, beħrni un ſekretari un wairaki dragomani (tułki) tika uſpirkti, lai dabutu wãjadſigãš ſinaš. Šchim negodigam amatam nodewãš ſewiſchki muſulmanu eereħdãi un proti tee wiſpaſiſtamaķee. Uš ſchis darbibaš pamatojaš daudš negodigt eeguħtu bagatibu un augſtu godu. Lai ſcheem ſpeegeem wińu darbu atweeglotu, toš eežehla augſtoš goda amatoš, taħdaš dibinadami iħweenã miniſtrija peħz patikaš, it ſewiſchki ſtarp žitu apalſchſekretaruš — lai gon žitã departamentã jau weſeli peezi ſchaħdi apalſchſekretari bija preeſchã, kaš gaidija uš ſwabado weet u.

(Turpmał beigaš.)

Kad druwa breeſt.

Renẽ Baſena romãš. No frantſchu walodaš tułtoš.

(Turpinajumuš.)

Wini turpinaja atkal eeſchãnu ar pawãħtrinateem ſoķeeem un neneeka wairš nerunadãni pa krehſlu. Peħz daſchãm minutem meſchš nobeidſãš, milſu meſcha ſpahrnš taħlumã ar weħju žihnijãš un weenš meſcha ſtuħrš eeleežãš klajumã, kur ſtarp ſoķeeem bija redſama Fontenelaš mulſcha, kura atradãš ſtarp plaſcheem lauteem paaugſtinatã weetã. Šchi

bija aſtonpãdſmitã gadu ſimtena pils, uſželta uš teraſem: weenš weenigš ſtaħwš ar ſeptineem logeem ſaſadẽ; daſſianu jumtš ar dubultmuſturu bija ſtipri eeſtaħwš, bet jumta kore neſtaħweja augſtał par pahrejo ſpahrn u korem; un ari torniſchi, kaš atradãš ſaſadei pa abeem galeem neſtaħweja augſtał par jumta kori, bet pati ſaſade bij ſtingra, žeeniga

Dzeja un glesna.
No Arnolda Böcklina.

iffkata. Ubi zilweft pahrgabja par neleelu ar sahli apaugufchu klajumu un kahpa augfchâ pa masam atmena trepem, kuras weda uf teraft, kur tee redseja kastës oranschokofus un apgreesdamees pa labi tee eeraudfija pagalmâ aifdegtas goda laternas.

Markifs de Mekfijje, kurfch nahkot gan nebija sawu eestatu mainijis apstahjäs pehschni jautrakâ gara stahwofli. Kopsch sawu dirdefmittfchetru stundu uftureschanäs laika Fontenelâ winfch bija tik mas wehl runajis ar sawu dehlu! Wefels publis waizajeenu tagad mahzäs winaam wirfä zits pehz zita. Kahdâ pils faktâ pee flihpas feenas winfch notwehra Mifcheli.

— Tu fateez weenmehr labi ar saweem kaimineem?

— Ne labi, ne flitti, es fastopos ar wineem uf tirgeem.

— Smeekligs joku Peteris; ne tik pafauligi. Waj est redsejis Schakeminu, fenako leitnantu, kas ir kalpojis sem manam pawehlem?"

— Es ar winau fateefos; Wokresa naw wifai tahki no fchejeenes. Es pats esmu bijis pee wina zeemotees.

Winfch domâ, ka fchis esot ismanigs semkopis? Schis neeewehrojamais.

— Winfch ir weenteeftis.

— Winaam esot meita, kuru daudfina par fkaistu. Waj tas talfniba?

— Behrns wehl: septinpadfmit waj astonpadfmit gadu titat.

— Gaischmate, tãpat kã mahte, waj nã?

— Ja, reta gaischmate: mati kã selta kopina, fajaulka no farkana un dseltena.

— Stahwi rahms! Tu est ar winau pafihstams, mans masais? Gods, zil winas mahte bija fkaista! Nabaga feeweete! Es atzeros kahdu wafaru pee Monthuije. Par pilnigu fkaistuli winas newareja faukt, bet winau bija peemihliba, jautriba un dshwiba.

— Fuhs bijat labs pasina ar to?

— Ne, garã ejot apbrihnoju, fweizinaju, loloku sawos fapnos . . . tãpat kã daudfas zitas. Bet taws jaunais abts, kã tu winau fauz?

— Rubijo.

Newar buht deefin zil patihkami, kopsch winfch ir fcheit jau tos fefchus mehneschus? Bet es waru deret, ka tu ar winau spehji labi fapraftees. Warbuht, tu est klerikalakais no jums abeem?

— Es nesinu, Mifchels nopeetni atbildeja; mums nekãd naw bijis preefch tam eemesla. Bet uf manis winfch atstahji koti labu eefpaidu.

— So labaf, tad arweenu tahfaf. Neleels morwandeetis, glufchi owals?

— Ja.

— Kuram auks naw apgraitas un ahda grubutaina? Baitligs no welna?

— Pat kad leelitees kahdreis wajaga.

Ja, tas ir tas pats, kuru es wakar fchurpnahdams zekã fatiku.

Generalis iswilka sawu portmoneju un fneedsa winaam fimts franku gabalu.

— Teiz, manim, Mifchel, waj tewim nebuhtu patifchana atdot winaam fchos par ta nopelneem. Es tik reti atbrauzu uf Fontenelu, ka talfni ir mans peenahkums, ka es atstahju fche kahdu dahwanu.

Sanemdamas fcho naudas papiru, Mifchels fpeeda roku sawam tehnam, kurfch tuhliit pahrttrauzã:

— Tu fini, ka ispluhdumus es nemihlu. Naw wãjadfign pateiktees . . . Kas tãfchu wehl? Dãschadi islabojumi? Par teem man naw wãirs laika runat. Kas buhtu nepeezeefchams . . .

— Ja, koti labi, par to es rafstifchu . . .

— Bet es jau apstãtiju, es wifu apstãtiju, wifu redseju! . . . juntu, stãlli, zubu aifgaldas, putnu kuhkis, wifu, wifu. Naudu wajadses peegãhdãt mehnescha beigã. Ardeewu.

Markifs de Mekfijje ahtri isleezãs is kareetes.

— Tãfni uf wilzeenu, Baptist . . . Uf Korbinas stãtiju . . .

Winfch isleezãs zaur logu.

— Teiz tãfchu, Mifchel, waj tas ir tãfniiba, ka zefch uf Korbinu huhs peeteefochi labs?

— Ja.

— Bagahjufcho reift gan bija peeteefochi labs. Ardeewu!

Kareete bija jau fagatawota uf braufchãnu. Weena pehz otras zekmalas gobas aifflihbeja laternu gaismã un nogrima ehnã. Pehz tam zefch nogreesãs pa labi un eefahka wihtees lihku lotfchus.

Tuhliit pehz pusdeenas, — atstãhts weens pats leelãjã ehdamã sahle stãrp ugunim, kuras fenaf bija apspihdejufchãs sawus peezeefmit weefus, Mifchels neiftureja, demãs uf sawu istabu un atfpeedãs pee loga, no kura atflahjãs plãfchs flãts uf pfawam un mescha pusrinki.

Aufstums bija palizis masats, jo wehifch nepuhta wãirs tik ftipri. Arweenu masats fkuhdams mehnesch zehlãs pee debefim un jau wina stari eefahka fãpluhft ar fwaigfchu bahlãjo mirdsumu, jo pahf mescheem un pahf dihki isplehtãs jau weegli frefhãs auti un baleja kã balts fneegs, kã farma wãrs fwaigeem arumeem agra rihãa stundã.

Jauniba eefahka dfriftit Mifcheka dshflãs. Un mihlestibas deeweete nahza klaudfinau pee wina weentufãjam durwim un wina dwehfele juta tãs tuwumu fawã isflãidetãjã nemeera dshwã. Wef kã luhpas atwehrtu un wef kã kahds fpehtu winau fãdfrdet, winfch kleebsa meschã: „Mans gars ir tik nofkumis, masini tu manas behdas!“ Un wina frds, kas laudim peekehãs, fkuwa brihwa no gauschanã. „Zirst titãi ofolus wehl un wehl! Wãzos, jaunos un wisjaunafos! Es nespehju aifleege. Es neefmu pawehneefs. Sigi newar isnãht mescha fchim muhfhigãjam naudas wajãdflbam. Meschs teef upurets, winfch neteef zeenits; un wifa mana nahkone, ka ir ispostita . . . Driht te nehuhs wãirs nekãhda mescha, bet titãi isjirkfnis, no kura juhtama wãirs titãi tahda „frehflã“ un kur pat putnam fo nomeftees truhft flãidãkas galotnes!

Un tagad, luhf, mans amãts! Un wãrs pahrgãhtis, peefpeefchanãs, meliorãtija, jaunãfãs semkopibas fstemã,

ptawu uſlaboſĥana, baribas ſawairoſĥana, maſĥinas; no wiſa ta eerihzibas neſin neka mans tehws. Winſĥ pat newehlas weentahrfĥi klahtribt pee iſmeħginafĥanas un aiſmirſt katra pateizibu. Kad winſĥ pahnaħt, es winam runaſĥu par to . . . Sa winſĥ waretu man atdot weenu datu no muifĥas par ihpaſĥumu, kà winſĥ manim to apſoltija, kad es ſĥurp atnahzu! Fontenelas muifĥu par peemehru! Es te dſihwotu, es te eeforteletoš, es pat uſnemtoš, ja grib, pilš iſlaboſĥanu! Bet . . . man wajaga tehnam paklauſt! Waj es eerihfoſĥoš? . . . Waretu jau buħt . . . Luħt, kaš manim ir jadara . . .

Ķaunais žilwekš turpinaja ſawus ſapnuš un zehla ſawas naħtošes goiſa pilš. Winam bija ſawa teeſba domat par to. Neweens žitš jau nedomaja preekſĥ wina. Un winſĥ ſinaja, ka preekſĥ ſawa plana iſweſĥanas wairat laika newajadſeja kà weenas waj diwu minuſĥu. Un, weenalga, waj laba waj ſlika atbilde bija tikpat ihſà laika dabujama. Jo reti kad atrada lihdselkuš weſt garaſas ſarunaš ar generali de Mekſimje par kaħdu no tamlihdsiģeem preekſĥmeteem.

Ne kareiwis, ne privatperſona, ne preekſĥneekš, ne rađineekš neſpeħja uš winu kaħdu eſpaidu darit, jo par daudš weentahrfĥas un par daudš briħwas bija wina domas un wiſš iſirufĥà žilweka preekſĥà, kuſĥ apħehra apbriħnojami aħtri, kuſĥ ſtaigaja runadams, pahtrautdams, eebildams, atžeredameeš, aħtri atrafdams kaħdu formulu un tad jo beeſĥi lihds beigam turejās laimigi pee taš. Winam nebija nekahdas ſaimneeziabas, nekahda dſihwes weida, bet ſtrauja, rupja iſpreeže, eeradumš ſproulat, ſkraidit, peħž tam peħſĥni apgreešteeš uš rinki. Tee, kuri winu nepaſina, wareja domat, ka tur ir kaut kaš maħſlotoš; bet tee, kaš winu paſina, itin labi ſinaja, ka ta bija taħda daba, ſawà ſinà wagabundš, pats preekſĥ ſewis tiranš, kuſĥ iſteħreja ſawuš ſpeħtuš, netaupija ſawas energijaš, kura ķermeneš nekad nenowežojaš, kura garš nekad nekūwa ihdſiģš. Winſĥ atradaš eekſĥ muħſĥiģaš kuſtibas, lai kaut kà darbotoš, lai kaut to aiſrautu ſewim lihds, bet winam nebija taħdas domafĥanas, ka winſĥ ſpeħtu ar diwejeem ſpreedumeem lepoteeš. Iſtaujafĥanaš ſpeħja winam bija no dabas apbriħnojama dahwana; gauſata domafĥana winam iſlikaš par wahjibu; miħlet garigu eekſĥeju dſihwi winas iſlikaš neeſpeħjami un pat katra ſiſniga juħta winam ſĥĥitàs pretiga. Šĥi ihpaſĥiba bija taš eemeſliš, kalab winſĥ newareja tik labi ſapraſtiš no ta. Un otraiš eemeſliš, kaš ſĥoš diwuš: tehnu un deħlu padarija par ſweſĥineekeem weenu otram bija taš attahlumš, kaħtà wini pa laikam dſihwoja weeneš no otra. Peħdejoš gadoš ſĥurnali wairataš reiſeš bija publižejuſĥi generata de Mekſimje nopelnuš walſtiš labà. Aħtri kuuwiš ſlawenš, kur labpraħtibai pa laikam bijuše tikai neteeſĥa noſhme. Sinas bija ſĥahdas: „Ķilipš de Mekſimje dſtimš Pariſē 15. nowembri 1843. g.; apmelejtš Saint-Cyras ſkolu, 1864. gadà kuuwiš par Pont-a-Muſonaš 5. dragunu apakſĥleitenantu; 1870. gadà tai paſĥà pulkā Mobeuſĥà kuuwiš par leitenantu; pa kara laiku eewainotoš un Ķulejtš uš Ķultaš; 1871. gadà kuuwiš par 2. draguna kapteinti Eſĥartrà; 1881. gadà 5. me-

dineeku brigades eſtadrona komandeeš Afrikà eekſĥ Blidas, 1887. gadà jau 6. Ķiraſeeru pulka leitenantš, paſkawneekš eekſĥ Kombrejaš, 1892. g. Ķiraſeeru pulka paſkawneekš Pariſē; 1897. gadà dragunu brigades generališ Winſenà; 1901. g. kawalerijaš 1. diwiſijaš komandeeš Pariſē.”

Taš bija 1879. Eſĥartrà, kad kapteineš de Mekſimje apžeejās ar Venuati de Magni. Winam bija jau pahri par triħšdeſmit pežeeem gadeem. Winai bija diwdeſmit ſeptini gadi, Miſĥeliš peedſima naħfoſĥajà gadà un driħš peħž tam kapteineš, ſauktš par eſtadrona ſĥeſu, tika aiſfuħtiš uš Blidu. Weħlat winſĥ tika nokomandetiš uš Afriku. Winſĥ tika uš taħdu weetu noſuħtiš, kur tam nemaš negribejās eet. Ar aiſeeſĥanu winſĥ nekawejaš neweenu paſĥu mirſti. Bet de Mekſimje kundſe atteizās winam ſekot. Par eemeſlu wina ušdewa beħrna neweſelibu. Winſĥ pret to nekahdu ſtriħdu nezehla. „Kà juħš weħlateeš; es eſmu kareiwis, ſotoju pee ragu muſtiš, kà juħš pee piano!”

Bet ſaimneeziaba turpinajās pa wežom. De Mekſimje kundſe pahnaħza uš Pariſi, kur wina eefortelejās apakſĥeja ſahwà pee ſawas maħteš de Magni kundſeš. Paģahja ſeħĥi gadi, peħž tam Markiſ de Mekſimje ušneħma Ķarņiſona wadibu eekſĥ Kombrejaš, bet wina arween weħl pa wežam dabuja weegli ſawu „termina paģažinajumu”.

Ķeradumš kkuwa žeenitiš ir no paſĥeem ir no žiteem. Kad oſtjeereš pahnaħza Pariſē par 1. Ķiraſeeru pulka komandeeři, winſĥ atrada, ka ta deħlš wairš nebija nekahds beħrnš un ka wina deħt wairš nebija wajadſiģaš kaut kaħdas ruhpeš deħt audſinafĥanaš. Kreetineš periodš jau bija noſleħdeſeš. Weenpadſmit gadi žilweka neiſaudſina, bet tee nolemj wina likteni: tee winu noſtiſrina. Miſĥeliš nebija ne ſiſtiſti, ne moraliski taš kareiwis, kaš buħtu warjeiš turpinat raħſaš tradizijaš. Winſĥ bija melanĥolikiš, juħtiģš, augſtpraħtiģš un kaut kaš ſawadš nekà tehws un maħte, pawiſam kaħdš žitš žaur audſinafĥanu iſweidojeeš karaktereš. Saħkumà Miſĥeliš tika atdotš Ķuvernantiſĥu audſinafĥanà, peħž tam winſĥ naħza weža laba maħjaš drauga paſtiģà, kaš bija eerihfoš Ternas kwartalà un atradaš ſem profeforu kopigaš un paſauliģu repetitoru ušraudſibaš. Šĥahda neiſtralaš audſinafĥanaš eeſtahdeš iſraudſiģĥana ſtarp paſauliģu un katoliſko Ķimnaſija notika uš de Mekſimje kunga un kundſeš ſawſtarpeju weenoſĥanoš. Peħdeja bija pate apſiħmejuše paſtiģu, kura wina paſina Ķaridiſneeku, kà ari ſinaja audſekni labi apſargatu eſam. Miſĥeliš ſajuta tehwiſĥo maħju un pahnaħza maħti pa-raudſiteeš, kura gatawojaš iſeet uš pežam waj ſeptinam deenam. Paſkawneekš ehda toti weħlu pušdeenas, jeħ ehda oſtjeeru klubà. Ķau no paſĥeem pirmajeem gadeem ſeħnà bija pamoduſĥaš juħtaš, kaš bija toti attihſtiģuſĥaš. Šĥiš domas eetiņa wiſu wina jaunibu. Ar aſtonpadſmiteem gadeem ſaħpeš ſeħnà bija jau noteikti attihſtiģuſĥaš. Naħfoſĥu deenu kaħdà peewakarē, kà winſĥ wiſu atžeraš, buħdamš pats jau baĶalaureatš, atžeraš wiſuš notikuma ſĥkumuš; pulſteneš raħdija jau peħžpušdeenas ſundu; tehws ſtahw atſpeedeēš pee ſamina, maħte ſeħĥ polſtetà leħntreħſlā! Winſĥ bija patlaban kà iſturejiš otro eſka-menu aħtri un pamatiģi: „Ķlau, Miſĥel, kaħdu karjeru

tu fewim eġ iswehlejjes? Ir tiffai weena, kuru es gribu tewim aistleegt, ſchi ir: armija. — Kalab? — Wina naw wairs ta, kas wina bija un beſ tam tu neeġ nekahds dſimis kazeiwis." Ar weenu ſtatu bija uſ rinki apgreesta wina domaſhana. No ſehna neiſnahza ſapnotais puſdeems, ka taſ gan daudſreiſ bija tiſis kaſrots. Raħdijās gan, ka winam nebija neka no legendariffā ſkaiſtuma, kaħds pee-mita de Meſſimje ġintei; wińſch nebija ſtaltaiſ kawaleeriſ, eedſtimuſchais kazeiwis, ſaldatu ſlawu un puħta lepniġa, kaħds bija biġis generalis Filips de Meſſimje, kaħds bija biġis wina wezteħws, wina wezteħwa teħws, wezteħwa teħwa teħws, marſchals pee Ludwiķa XIV., kuſch par to teiġis: „Meſſimje, naw wairaf karaleenes zeenigu deħlu, ka weens weenigs, kam buħtu wiſſkaiſtataiſ ſtaħws un taſ eſeet juħs." Miſchels to tuħlit bija ſapratiff: „Apmee-rinatees tiffai, wińſch bija atbildeiſ, eſ kkuſchu par araju."

To wińſch bija jau noleħmiſ, piſms no wina praſġia kaħdas atbildeſ. Wińſch miħleja meſchuſ, ganibaſ, ween-tullibu, ſemneekuſ, newainigoſ dabas beħrnus; wińſch miħleja ar ſktu beħrniffchu ſardi, — wińſch miħleja ka beħrnus, kam wiſa paſaule weħl uſſmaida, — wińſch miħleja ari piħi, pee kuras wina ſaiſtiġa daſchāſ ġimenes atmiņas. Wińſch gribeġa ka par ſtipru atbaſtu buħt preeſch ſawejeem, wińſch gribeġa buħt briħwpraħtiġis, kreetnſ un deriġis un maħziſ wiħrs ſawat apkaħrtnei, kuſch peetaupa meſchuſ, eħtaſ uſ-labo, eewed jaunato lauſſaimneeġibaſ kulturu, — ſchahdā kaħrtā kaħpo ſemei un zaur to ari paſchāi Franziġai. Weenigāſ ſkaiſtāſ atmiņas winam biġ taſ, kuras winau ſaiſtiġa pee Fontenelaſ no teem laiķeem, kaħd wińſch beidſiſ ſawu ſemeſtri eeradaſ ſcheit no Truwilaſ un pawadiġa ſcheit iſgadus triħs, iſchetras rudens nedekas. Un driħs peħz ſchāſ ſarunaſ, kaſ iſſchiffra wiſu wina dſiħwes liſteni Miſchels aiſġetoġa uſ ſeemeķeem un iſneħma agronomiġaſ kuſu Bowaſā. Gadu peħz tam wińſch atkaħpoġa kara klauffbu eekſch Buſchāſ. Weidſot nowembra widū 1900. gada wińſch atbrauza uſ Korbinu. Garlaikodameeſ weſelu deenu wińſch iſſtaigaja Fontenelaſ meſchuſ; wińſch nowehroġa Fontenelaſ piħs palaiſtoſ ġuntus; wińſch klauffiġaſ wakarā ar patiff-ſchānu ſleħġu klauweenuſ, kaħd toſ zituſ peħz ziteem aiſda-riġa ſarga Renara rotāſ; wińſch tagad bija maħġā, wińſch glaudaſ pee atmenainām Fontenelaſ piħs ſeenam.

Sau peezi gadi pagahjuſchi! Ziť puħtu! Ziť daſchadu projektu! Ziť daudſ ſaldāſ atmiņas winau nebija no paſchāſ beħrnibaſ jau pee ſemes ſaiſtiġuſchāſ! Un pagahjuſchi peezi ſtrauġi ritofchi peedſiħwoġumu baġati gadi, pa kureem tam daudſ biġ biġis eekſpeħġamſ papildinateeſ ſawāſ praħtiſkaġiſ ſinaſchānāſ paſcham, bet pee ziteem iſniħġinat waj ſtiprā meħrā ſamaſinat winau aiſſpreedumuſ un naidu, kaħds biġ ſchur tur eeweefeeſ pa wina prombuſchānaſ laiķu; wińſch tagad wareġa iſbaudit wiſāſ ſauleſ un eħnaſ puſeſ pee ſewiſ. Un luħt, kopſch marķiſ de Meſſimje ſaħta uſ-ſtaħteeſ ar ſaweem naudaſ peepraſġumeem, wareġa ġuſt, ka muiffcha draudeġa eegrint leelāſ ruħpēſ, kur lai ġemt ſchōſ kapitaluſ.

Miſ meſcha ġaiſma kkuwa leelata un meħneſcha pur-purainā riġa tur kkuwa redſama. Kaħds ſunſ ġari aiſ-wiħdameeſ ġaudoġa pret Wofſāſ eſeru. Naħtſ puħzeſ waj uħġi weegleem ſpāħrneem lidoġa pa naħti.

No darit, lai ġeneralis nodroſchinatu ſawa deħla naħ-totni? Kaſ waretu ar winau runat? Kaſ? War buħt ġluſchi weenkāħrſchi de Meſſimje kundſe? ſchi jau paħri peeġdeſmiteem weenmeħr weħl ġaiſchmate ſeeweete biġa laba, biġa toti laba. Beſ ſchāubam, taſ nebija no winaſ at-kaſiġi atdot winam piħi un muiffchu, kaſ tam nepeedereġa. Bet wina neatteiķtoſ iſrunateeſ ar ġenerali, eet un luħġi to. Wina dewa praħtiġuſ padomuſ jaunaġam ziħwekam, kaſ winai uſtiġeġāſ; waj tagad nebuħtu Miſchelim reiſa ġreeſteeſ pee winaſ? Wina nepeelaiſtu nekahduſ ſkarbuſ paħr-metumuſ. Wina ſawu deħlu miħleġa weenmeħr zeekſchi un uſtiġiġi. Sau kopſch ſeneem laiķeem to preeſch ſewiſ tau-pidama, wina tam nenoweħleġa neweenāſ meiteneſ, kaſ ar to miħlinaſ, kaſ to lutina. Bet no ta laiķa, kopſch Miſchels dſiħwoġa pa Niewru, wina biġa pa diwaſ reiſeſ pati at-braukufe uſ Fontenelu aiſ tiħraſ miħleſtiġaſ, aiſ tiħrām ruħpem redſet ſawu deħlu un eedweſt winam droſchſardiġu. Ne meſchi, ne kaudis winaſ nepeewiķka; winai biġa baiķeſ no zeema kaudim: bet tomeħr ziť ſkaiſta biġ paſtaigāſchānāſ, kaħd wińſch tai paſkaidroġa daſchadaſ zeema kauſchu eeraſchāſ! Tu man parahdi ſawu Rambulāſ aunū! . . . Teiġ manim, kaħda ir ſtarpiba ſtarp oſchu un oſolu? Waj tu manim wari parahdit, ka labibu ſeħġ? Winai liķāſ, ka taſ eſot toti ſkaiſti . . ."

(Turpmať weħl.)

Baħlāiſ teħlſ.

Kaſ man ta kluſſi krukriſ raud,
Kaħd redſu tawu baħlo waigu,
No tu pee ſawa drauġa ġlaud,
Ar triħſu ſleħpumaĩni baigu?

Mi, baħlāiſ teħlſ, kaħd ġaram tu
Man pagahġi ar kluſu ſmaidu,
Eſ ġutu tawu ſweħtibu
Paħr manu meħmo laiķeſ ġaidu . . .

Tu eſſ ta . . . tu eſſ ta,
No eſ tiť ilġi welķi ſauziſ,
No ġutiſ weegla weħſmiñā,
Peħz ka ar weħtras ſpāħrneem trauziſ . . .

Bet welķi wiſſ . . . Tawſ baħlāiſ teħlſ
Ir fewim radiſ ġitu teħlu . . .
Paħr man maħzaſ wakarſ weħlſ
Un ſerđſ man teek tiť piħna ſchēħlu . . .

Waj kluſā kalnu krekſlibā
Taſ manim daiķāſ domaſ diweſiſ
Un apſkaidrotā ſkaidribā
Pee tewiſ manu miħlu neſiſ? — —

Wairſ man neiſplauķſ nekāſ,
Naw dſiħwiġaſ wairſ manā meeſā . . .
Sen iſſchuwuſchāſ aſaraſ . . .
Sen niħſtu nebuħtiġaſ teeſā . . .

Carlis Ruħſa.

Pirmee foli.

Tas bija svehtdeenās pehpūsdeenā, pifehtas nomalē. Vareem ween laudis gahja us tuwejam preedem, fur pulzinos fahedufchees — wihri un seewas ar behrneem — uskoda, eedsehra alu, spehleja kahrtis, waj farunajās. Jauneefchi pastaigajās, weetām dejoja pee harmoniku skanam. Schur tur pa kahdam eedfihwojās. Kahdā lihzi wefels bars meitu dseebaja tautas dseefmas, stahstija, tās esot dseebatajas no nesin kahda tur kora. Blakus preedem wilnoja satokfnis rudju lauks. Dseefmu un harmoniku gaudās skanas tā fahauzās, tā ilgās melleja zita zitas pa satajām preedem.

Itti gahja ari prom un pasuda starp faknu dahseem istaiftās mahjinās, starp kuzām weda weens platafs smilshains jefsch, gar malām apaudfis ar tumfchi fatu, lefku sahli.

Tas bija jau labi pehpūsdeenā un pa zeku gahja us mahju pūsmuhfcha wihreets un seeweete. Maifs puiķa — gadi fefchi wezs, ne wairaf — eefehrees wihreetim rokā trakutoja un rahwa to few lihds un fmejhās, tad usreis aprima, issteepās taifns un feja kkuwa nopeetna.

Wihreetis pafkatijās isbrihnejees us sehnu, tad, tā waižadams, us feeweeti.

Ta fchfelmiģi pafmaidija un peeleeufes sehnam teiza: „Tenti, lihgawa nah!“

Melnaze meitene nahza pretim, faulē mirdsedama.

Ta katrā finā bija wezaka par Tenti, ta pafmaidija pafschapfnigi un, tuwojufes, skaidru balst teiza: „labdeen!“

„Bazel zepuri!“ wihreets teiza dehlenam, bet tajā pat brihdi puiķa tā dfeits israhwa tam faru roku.

„Ne, ne, ne!“ fahpigās skanas laufās pah masā luhpam tā luhgchana un kautrs stahns tā melleja flehptees. Sejina bija kkuwufe bahlaka, gandrihs pawifam balta un azis eefaiģojās neparastā dfidrumā, eefaiģojās un melleja tā flehptees. Wihreetis pafkatijās tajās tehwiſchli lihdsjeetigi un tā meerinadams jauno, eewainoto firdi, teiza: „Kuzsch lihgawainis nu tā dara! Pazehlis buhtu zepuri un pafweizinajis!“ Bet kad puiķa arween wehl israhbija zeeteja flatu, mehginaja postit:

„Skaiſta jau-wina ir, fchi meitene, bet ne wina ween tahda. Ir meitenes — wehl skaiſtakas par fcho. Wes tam, wina ir wezaka par tewi, un kad tu buhst leels puiķis un wareff prejetees, wina buhs jau weza, tā tawa mammite!“

„Nerunā tehtin, nerunā,“ sehns luhdsās, bet likās, apmeerinajās.

Wifu turpmako zeku lihds mahjai Tenis bija klufs un domiģs, mahjā pahrnahjis, tuwojās wezenitei, kura miſoja kartupefus un, tā ko stahstit gribedams eefahfa: „Krustmahf . . .“ bet tā ko atzerejees, aprahwa walodu un kkuwa atkal klufs un nopeetns.

Us krustmahtes wajajeenu: kas bijis, feeweete — sehna mahfe — stahsta, tā Tenis esot bijis glups, nefweizinajis bruhfes, behdhis no tās, stahstija un fmejhja, tā par ko fmejamu.

Krustmahfe fawuteef' stahstija, tā Tenis tur ween, gar wina mahjas logeem ſtaigajot, bet, kad Selma aizinot pee fewis, neejot, kkuhstot dufmigs, rupiſch, stahstija tā, it tā laſtu kahdu joku kahdā joku grahmata un fmejhās tā par ko fmejamu.

„Ne, ne, ne!“ sehns eefauzās tā protestedams pret tahdu iſtureſchanos un iſsteidsās ahrā.

Wihrs nolika awiſt un teiza ſkumji:

„Alife, man nepatiht, tā juhs fmejatees, fur naw ko fmeetees, fmejatees par fweſchām juhtam, kuras usbrufchās winam pafscham nemanot, negaidot. Waj juhs nemaf nemaneet, tā winam tas ir kas brihnifchis, tā pirmee zihruki pawafara rihta, tā pirmee faules ſtari, kas dimanteem peeber laufus un pafwas, kapehž juhs gribeet iſpoſtit winam fcho preefu, kapehž gribeet padarit to par fmejamu, nefmuku. Waj juhs nemaf wairs neatzeratees farwas behrnibas un jaunibas! Es negribu, tā juhs par wina tā fmejatees.“

To teizis, wiaſch isgahja dahrsā, fur palfo galwu bija redsejis nosuhdam starp ſateem ogulajeem.

Geraudfijis tehwu sehns taifjās prom, tā eewainots putns, kas pamanijis faru wajataju.

„Panahž dehlin ſchurp, apfehstees te us fo'a, man blakus,“ wiaſch runaja nopeetni, ar roku us ſola weetu rahdidams, „atnahž ween, es tew neka kauna nedarifchu.“

Sehns tuwojās nedroſchi.

Tehws panehma ta maso, mihtto roku faweja, it tā lai newaretu aifbeht nelaiķā, un runaja nopeetni:

„Tas jau naw nekas fliftis, tā ar meitenem fateefas, parunā, pajoto. Ar meitenem war rotafatees tāpat tā ar sehneem. Un kad nu ej us wina mahju, tad neifrahdees mulkis, ej droſchi klahf, pafweizini un parunajees, ja patihf. Ari paraufitit, ſapurinat war tahdu pafihſtamu meiteni, tas nekas naw.“

Sehns pafkatijās winam azis tā wajadams, waj wiaſch teefcham ari tā domā, tā runā un wingreem ſofeem aifgahja us iſtabu.

Tehws palika dahrsā us ſola domās nogrimis. Glufchi tāpat bija ſamaitati wina pirmee nomoda ſapni, wina pirmās juhtas pret feeweeti, juhtas, kas bija bijufchās tā svehtku rihti — bija noſtahditas par ko tahdu, no tā ja-kaunas, padarits ſchaubigs par mihleſibas ſchliſlumv, feeweetem ſahjis iſwairitees tā kaunumam, netizejis tās svehtumam, dſihwe kkuwufe idealu nabaga, tos nolau-pijufchi, wina idealu nabagee tuwakee un droſchafi bija pazehlufchās kaiſtibu uguniģās mehles. Ne, ne, ſawam puiſtim wiaſch nekans iſpoſtit wina dſihwes rihta, tā tas notizis ar winejo; tam wajadses ſapraſt, tā dſihwe wifur un katrā gadijumā svehta, ja muhsu firds juhtas ir tahdas.

Tas nebija neģit ilgi, kad dehleus atkal eefrehja dahrsā. Preekā mirdſofchām azim wiaſch ſtahsta, tā fatizis Selmu un parunajees.

„Kahda wina ſkaiſta, kahda ſkaiſta!“ sehns eefauzās aifseedams.

Saules stari issuda no ķiršču sareem un lapam; deenas spilgtums pamāsam dšīfa. Mīš dahrsā, pļavā, balta migla zehlās un beeseja. Tai pahri pamalē bija redsama mešča melnā strihpa, no kureenes nahja dseefsmu tahlinās štanās.

Wihreetis wehl nostahjās istabas galā un štatijas brihdi uš seemekeem, kur nemanot bija aishwiltušēs wakarblahsma, kur melns mahšons, kà daudšgalwains puškis, te weenā, te otrā weetā, usleefmoja, kkuwa farkans kà kwehlaina ogle un dšīfa, kkuwa atkal melns, glušči kà kad tahds milšis mirkli pafstatitos ar leefmainām azim, un tad atkal tās aishwehrtu.

Tehws pafauza dehleņu, parahdija tam ari ščo škaišto dabas škatu, tad abi gahja istabā.

Rihtā, kad Tenis pamodās, debes un šakā seme bija pilni faules mirdsuma. Kreklā wiņšč pefkrehja tehwm un eefauzās ščirgti: „Tehštin, mahzi mani rakštit!“

Tehws lika panemt tahšeli, bet dehšens pretojās: „Ne, ne! Es grihu uš papira!“

Sawilžis linijas uš baltas lapas un ušrakšijis maso „i“, tehws isgahja ahrā. Kad wiņšč atgreesās istabā, sehns fehdeja pee papira lošnes ismišs. Uzis bija ašaras.

„Mihšo tehštin, es newaru, es newaru.“

Tehws peegahja un pafstatijās: uš lapas, šarp un pahri linijām bija daščas pehz „i“ islozitas strihpas.

Uš tahšeles dšehša un islaboja. Te šchee pirmo šoku neweiklibas leezineeki palika kà bijušči. Tur wiša nelaimē.

„Nu rakštit ween tahšat, gan jau ees!“ tehws droščināja.

„Ne, ne, es newaru, es newaru.“

Tad tehws panehma maso roku ar spalwas kahtu šaweja un palihdšēja wilkt daščus burtus. Masā roka ne wišai padewās šweščai wadibat un burti isnahja daščadi.

„Naw . . . naw . . . es newaru, es newaru,“ sehns ismišs pretojās.

Wiņšč laikam domaja, ka wiņam jaušrakšta glušči tāpat, kà preeščrakšis, ka žitadi nemas nedrihšteja buht.

Tehws mehginaja eefšaidrot, ka wiņam naw jaušrakšta glušči tahdi, kà preeščrakšis, ka to panahšs ar laiku, ka ari wiņšč, kad tahds puika bijis un šahzis mahžitees, taiššis tahdus pat gahšeligus burtus, kà tagad wiņšč, ka patihkami noštatitees ari tahdos: šmeekli ween nahšot. Šškatotees tahdi kà šareibušči. Un tam, weenam tahds leels wehders.

Un te ari sehns šakta šmeetees.

Tehws turpinaja žokot, lai uštalšot wehl kahtu kahtu šareibušču, kas štreipuko, jeb kahtu ar kahtu leelu wehderu, kà isčiganu Šprizim. Un sehns rakštitja, rakštitja.

Ša, ja, joki daudšreis wišderigakais lihšekšis. Šokt daščreis brihnumus dara.

Kad lapa bija pilna, sehns prašija pehz otras lapas un nebija no darba nemas nost dabužams.

D, kur man agrak bija šapraššana, ka nesinaju sehna preeaugošās energijas isleetot darbā, tehws domaja un šakta mahzit to ari šihmet, rehšinat un mustku.

D, kà žilwešs war pahrehšinatees!

Bija jau uš rudens pušk. Bija dšestras naktis un šaulainas dšidras deenas. Šokeem lapas bira ari bes wehja, kà paščas no šewis. Uš žekeem, pa laukeem bija dšeltent lapu paflahji. Šaišā bija ruhšana šmarsča.

Bija nodomats dehleņu laist školā.

Rahdā rihtā, kad istabā tehws bija weens, dehšens preešidsjās ar papira lapu, nolika to uš galda, tam preeščā, un pats isšheidsjās ahrā.

Tehws štatijās leelajos lihšumos kà brihnumā!

Uš lapas šahweja trihs rindas leelu burtu:

„mika selma es redšēju tewi šapnē to rakšta tew

Tenis.“

Wehštule! Šapnis!

Tehwa šejā parahdijās ruhpes un štumjas.

U. Baltpurwiņšč.

Baltā dahrsā.

Es baltā dahrsā weena šahwu, —
Sem manām šahjam šakums šakš;
Es roses seedu nenorahwu, —
Ap mani gaisš til klušs un šakš . . .
Es seedos seedu . . . Šmarsču šaušā
Mit dšintarpehšles ritmā šaušā
Un ehnās tinas tihšums šakš . . .

Es šakā meerā weena augu, —
Sem manām domam plaščums tahš.
Es nesagaidu šawu draugu,
Kas štumjās nihžis wehšs un bahš . . .
Es laimē šmeju . . . Dšihwi kalto
Lai leelā weentulibā štalto
Wiņšč tā kà plaščums gaisšs un tahš . . .

Es baltā gaismā weena teezos, —
Sem manām rošem bites šhž . . .
Es wiņam weena pretim teezos,
Kad wiņšč no wišam nahwē dšihš . . .
Es gaidā gurštu . . . Nowakarā
Guršti seedi šmagā šmarsču warā
Un baltā dahrsā bites šhž . . .

Karlis Krušja.

Apfkats.

Walšis domes darbiba.

Walšis domes sehdi 1. majā wada Homjakoms. So = fanowitšs referē par 1909. g. idewumeem preefš Keisariskā galma un walšis augstākām eestahdem. Preefš Keisariskā galma idewumi aprehināti uš 16,359,595 rbf., preefš walšis padomes 2,221,287 r., preefš walšis kanzlejas 2,186,036 r., preefš ministru padomes kanzlejas 147,206 rbf., preefš Wina Majestates Keisara Pašča kanzlejas luhgumu peenemššanas 530,356 rbf., preefš Wina Majestates Keisara Pašča kanzlejas 741,703 rbf. — Ušfkatītōs idewumus dome noklausas un tad eesahf apspreefš paščas domes idewumus par 1909. gadu. — Akefejenko referē par walšis eenehmumu budšetu 1909 gadam. Finantschu ministrija aprehinajuse tos uš 2,475,977,241 rbf., bet budšeta komiſijas no dašcheem panteem noſtrihpojuse 39,500,000 r., bet ziteem peelituse 21,300,000 rbf. Paſeminati aprehkini galwenā kahrtā par eenehmumeem no krena degwiſna monopola, 16,600,000 r. un no dšelszeteem par 17 milj. Cenahkumi no degwiſna pamaſinajušchees pehrn famehrā pret aišpehrno gadu, un tas ſagaidams ari ſhogad, ko jau peerahdijušchi pirmee trihš mehneſchi. Aprehkini par dšelszeteem iſdarit jo ſhkti, par katru liniju ſawruhp. Paaugſtinati eenehmumi no zukura par 3½ milj., naſtas par 2 milj., no ruhpneežibas nodolka par 2½ milj., no poſčlinam par 7,443,000 rbf. u. t. t. Wiſkorā ministrijas rehkini paſeminati par 18,236,259 rbf., tā tad buhtu tiſai 2,458,740,982 rbf. Pež referenta apgalwojuma komiſija ruhpigi ſalihdſinajuse agrako gadu ſinas un eewehrojuse pež eespehjas ari neparedſamus gabijumus, peem. neraschu, kas kawetu naudas eenahkumus. Pee tam komiſija bijuse tani ſinā laimigata par ministriju, ka warejuſe iſleetot ari jau ſinas pa datai par 1909. gadu. Referents beidsot ſaka: komiſija domaja pareiſi darot, ka iſrehkinaja walšis eenehmumus eewehrojot wiſus apstahkūs, kas pee tam no ſwara. Protams, kad gads buhs labs un eenahks naudas wairak, tad to warēs iſleetot tam kulturās un ſaimneežikām wajadſibam, uš kurām ween tiſai dibinas walšis labklahjiba. (Aplauſt.)

Pež pahtraukuma finantſchu ministrs iſſakas, ka wal diba peekrihtot budšeta komiſijas aprehkumeem, jo komiſija toš dibinajuse uš pareiſeem pamateem. (Widū un pa labi aplauſt.) Dome pahreet uš 1909. g. cenahkumu budšeta zaurſtatīſšanu pa panteem un to peenem pež komiſijas aprehkineem lihds ar tās eeteikto pahrejas formulu. (Budšeta komiſijas preefšfehdetajs Akefejenko noeet no katedra; wehtrains aplaudē.) Pež tam peenem 10 ſhktus projektus par polizijas paſtipriņāſšanu dašhadās weetās, to ſtarpā ari Pernewas aprinē. Preefšfehdetajs nolasa 31 walšis domneeka preefšſlitumu, liſt uš deenas kahrtibas jautajumu, ka wehlams buhtu eefneegt projektu par 3. junija walšis domes wehleſšanas likuma 10. paragrafa pirmā punkta pahrgroſiſšanu. — Maklows uſturedams preefšſlitumu, grih paſlaidrot, kadehf wina eefneedeſi grih drihšu wina iſſchirſšanu. —

Puriſkewitſchs no weetas: weentahrschi gribeet atkal eedabut Kotubakinu! — Maklows: Ja, tadehf mehš paſtahwam uš to, lai likumu doſšanas zekā titu iſlaboti tee ehrmotee likuma truhkumi, kurus juhs negribejat iſlabot wina tulkojot. Mehš ſtahwam uš ta pamata, ka ſpehkā gabjuſchee teefas ſpreedumi naw apſtrihdami, pat tagad, kad waj jaiſſamiſas no tās nekreetnibas, kura eenesta muhšu teefās, (Preefšfehdetajs aptura runataju, wiſſch nobeids): mehš paleekam pee ta paſcha prinzi pa ari pež tās wiſpahrejas likuma un taiſnas teefas apſmeeſšanas, pež tās neredſetās teefas nekaunibas, kuru ſauz par Popuſhina prahwu. (Wehtrains aplauſt pee opoſizijas.) Preefšfehdetajs: Sauzu Juhs pee kahrtibas! Maklows no weetas: klauſu! Puriſkewitſchs un Timoſhkins iſteijas pret preefšſlitumu. Eſot dauds ſwarigaku leetu domei ar ko nodarbotees, nekā ar nupat iſflehtu domneeku atkaleedabuſšanu. — Grafs Uwarows — peekriht Maklowam. Nolemj flehgt debates. Iſzetas troſſchnains ſtrihds ſtarp graſu Uwarowu un labajeem, kuru preefšfehdetajs nobeids, luhgdams neſchendetees no weetam. Balſojot Maklowa preefšſlitumu ar wiſam pret labajo balſim peenem. Soziali demokrati eefneeds ſteidſigu peepraſtjumu par wal dibas organu eenaidigo iſtureſchanoš pret ſtrahdneekem, kuri neaiſſlahrdami paſtahwoſchos likumus, bet peerahdidami ſawā ſtarpā ſolidaritati, grih ſwinet 1. maju, kā proletareeſchu ſchiras ſwehtu deenu. Balſojot peepraſtjuma ſteidſibu atraida. Sehdi flehds 1/27 wakarā.

4. majā walšis dome eewehf pilſehtu leetu komiſiju no 45 domneekem. — Tad apspreeſch finantschu ministrijas papilbu ſinajumu par atziſes paaugſtināſšanu uš ſematās ſortes tabakas prezem, kas walſij eeneſtu 15 milj. rubtu. Lai gan opoſizija tam pretim, tomehr projektu peenem. Beſ debatem peenem wairakus ſhktus projektus.

Wakara sehde barons Tiesenhauſens referē par likumprojektu, atlihdſinat ſtrahdneekem, kas krituſchi nelaimē waj ſaudejuſchi darba ſpehju finantschu ministrijas tehnikajās ruhpneežibas eetaiſēs. Pirmais jautajums atteežas uš atlihdſibas leeluma noteiſšanu zeetufcheem no nelaimes atgadijumeem, bet otrais — teem, kas ſaudejuſchi weſelibu ſawā arodā ſtrahdajot. — Debates teel aiſnemts ſtrahdneeku apdroſchinasšanas jautajums wiſpahrigi, pee tam opoſizijas runataji aprahda, ka projekts eſot pahraf patwirſchi iſſtrahdats, un tapež atdodams atpakat komiſijai.

Pokrowſkis II.: Domes wairakums ir fabrikanti un muiſhneeki, kas negrih eewehrot ſtrahdneeku intereſes. Praſa, lai leef uš balſoſšanu wina preefšſlitumu, ſuhtit projektu atpakat uš komiſiju ar uſdewumu, iſſtrahdat to pilnigi. Preefšſlitumu atraida. — Pež leetas ſatura Pokrowſkis apſlata arodneeziklās ſaſlimſšanas; kapitaliſti un uſnehmeji nemas neruhpejas par ſawu ſtrahdneeku nodroſchinasšanu pret tahdām ſlimibam. Bet tagad ir pagahjis laiks, kad ruhpneeki wareja ſtrahdneekus iſmantot. Strahdneeks un ſemneeks ari jau ſajuhf ſewi par pilſoni.

Strahdneeki, kas prasa 8 stundu darba deenu un fawu apdroščināšanai, pehz ilga waj ihša laika iswedis dšhwē ari šho fawu prašbu. (Kreifee plaušfčina.) Beidsot runatajs eefneeds pahrejas formulu, kurā teef prašts, eefneegto projektu atraidit, jo fawā tagadejā weidā tas nedod kroņa fabriku strahdneekem tos labumus, kurus hauda privato usnehmeju strahdneeki, atlihdšina par nelaimes gadījumeem nowezojušā, 1903. g. 2. jūnija likuma robeschās un neatteezina us strahdneekem wispahrejo apdroščināšanai no walšis pušes.

S u š k ņ o w s: jādod atlihdšiba tikai teem, kas pateeš kritušči nelaimē. Bet tagad weenai fabrikai jamakšā par strahdneeka fatropkošanai, lai gan tas strahdā un pelnas otrā fabrikā. Tahdas krahpschānas jaišfkausch.

S t e p a n o w s aš nokritiše Eisenhausena referatu; tas ir it kā brihnumš abās walšis domes fešjās. Referats pilnigi neeewehro diwus šwarigus punktus, kurus eekustinaja ministrijas projekts: 1) par atlihdšibas maksāšanai nelaimē kritušcheem un šlimeem strahdneekem; 2) par šho notiekumu isplatišanai ari us tirdšneezibas weikalu kalpotajiem. Pirmās likuma dakas eewehrošana ween jau nošhme projektu atraidišānu. Tadehš peenemot pirmo projekta datu, jogahdā ari par otrās isstrahdāšanai. Tadehš kadetu frašzijas wahrdā eeteiz peenemt pahrejas formulu: eewehrojoš, ka ministrija apšolijuse eefneegt peepraštās šinas par strahdneeku arodneezifkām šlimibam rudens fešjas šaktumā, usdot komiškai par peenaktumu mehnešā laikā, reškinot no fešjas atklāšchānas deenas, isstrahdat un eefneegt domei šinajumu par likumu projekta otro datu.

P e t r o w s III.: ar 9. nowembra likuma peenemšanai dome peerahdija, ka ta ir pret semneekem, ar šho pušgrandu projektu ta peerahda fewi par strahdneeku eenaidneezji. Ja dome jau nebuhtu pahrgahjuse us likuma apšpreeschānu, tad darba grupa buhtu prašijuse komiškjas šastahwa pahrgrošijumus, bet tagad tas ir par wehlu. Tā tad atleef tikai par juhsu galwam, fungi, teikt, strahdneekem, ka šawa šahwokka uslabošchānu tee warēs isplehst tikai ar waru (kreifee applaudē).

R u s ņ e z o w s waino trescho domi, ka ta šozialās likumdošanās jautajumus atšahji nowahrā. Tas, — runatajs šaka, — ari šaprotams, jo kropšainā 3. jūnija dome newar strahdat kā peenaktas. Nowezojušās walšis šahrtibas šaudis us preešču newar eet, wini puhlas pagreest wehštures ratu atpakat. Tātšhu strahdneeku ščhira apšinas fawu šahwokli un juhs wimu nepeeekrahpsat. — Peenem preeščšlikumu, aprobeschot runas laiku ar peezām minutem.

T i m o š k i n s šaka, ka winašch gribot teikt strahdneekem: Šuhsu aistahwji neaistahw juhsu interesēs, jo tee atšakas no laba mašuma. **R r u s e** ašrahda, ka neweens likumprojektu nekritišejojot. **B e k a j e w s II.** aistahw referentu. Oktobrišt neesot preti pabalsta ismakšai šlimibas gadījumos, kas isjekas profesijas deht. Wini gribot tikai daščus aprobeschajumus.

M a r k o w s II. šaka, ka strahdneeki teičšot us šaweem aistahwjeem: „Atpešti, Rungs, mani no draugeem, ar

eenaidneekem es pats tikschi galā.” (Walšis pa kreifš „Lasi: no Markowa.”)

F a w o r ņ i s: Datu truhkuma deht likumprojekta otro datu, kura šhmejas us atlihdšibu šastimšchānas gadījumos, nebij eefpehjams apšpreest. Likumprojekta pirmā data ir pilnigi patšahwigs likumprojekts, kuru wajaga peenemt.

B u l a t s: Strahdneeki fatropkošanās gadījumos agrak arweenu dabuja wairak nekā pehz 1903. gada 2. jūnija likuma. Pehz šchi likuma, pabalstu aprehkina pehz darba algas diwām treschdatam; agrak turpretim to aprehkinaja pehz pilnas algas. Tadehš likumprojektu, kura pamatā atrodas šchis likums, drošči war noraidit atpakat komiškā, jo ar jauno likumu strahdneeki buhs šlittati nodrošchinati, nekā lihds šchim. Kad mehš eeguhšim waru, tad eewedišim pilsehtu un lauku strahdneeku apdroščināšanai, bet ar jums, muišchneeku fungi, mehš rihkofimees kā darba bites ar traneeem. (Applauš pa kreifš.) Mehš juhs isšweedišim ahra un juhsu semes un fabrikas nemšim šawā pahrwaldibā. (Applauš pa kreifš. Smeekli.)

Sehdi šlehdša pulkstēn 12 un 7 min.

Latweešču Laukfaimneeku Škonomiškās Šabeedribas un Šelgawas Laukfaimneeku Beedr. Laukfaimneezibas un ruhpnenezibas isšahde Šelgawā no 12.—14. jūnijam 1909. g.

Mušu dšimtenes laukfaimneeziba beidsamos gados usšaktuse fewiščhi dšhwu atlihtibas gaitu: daudšās weetās šarihto daščadus kursus, peegreesch šeelatu wehribu lopkopibai, pšawkopibai, dahškopibai, eepirk daudš plasčakā mehra laukfaimneezibas mašchinas, mahtšligus mehšlus u. t. t. Šai šchee jauneewedumi waretu dšitaki eefaktotees un nest pilnigakus augšus, wajadšigs tos apweenot un plasčakām aprindam peeejamus darit, šaur šo buhtu eefpehjams weenam no otra šo kreetnu mahzitees un newehlamus truhkumus nowehrst. Wišs tas nu šinamā mehra šaur šchahdām isšahdem šakneedsams. Pahri palikuschais ihšais laiks lihds isšahdei lai neweena neatbaida no peedalischānās ar aisspreedumu, ka nu wairs naw eefpehjams peenahzigi šagatawotees: ne tikai fewiščhi preešč isšahdes šagatawoti preeščmeti buhtu wehlami, bet gan ešofchee preeščmeti šawā ikdeenišchā weidā, lai ta teescham rahditu muhsu laukfaimneezibas tagadejo šahwokli un žeku winaš turpmakai attihšibai. Un preešč šchahdu leetu peeteiškchānas un atšubtiškchānas laika wehl deesgan. Šit šeela nošhme darbu daritaju šarpā šchahdai daščadu leetu demonstrēšanai, to neweens nenoleegs, tadehš isšahdes rihkotajas laipni luhds wišus, kam muhsu laukfaimneezibas un ruhpnenezibas plauščhāna, šelščhāna un augščhāna ruhpn, peeteištees pee Šššahdes šomitejas ar isšahdameem preeščmeteem un preeščšnešumeem is šahdām no laukfaimneezibas nosarem lihds 1. jūnijam šch. g.

Šššahdes programa šefofča:

A. Laukfaimneeziba.

I. Lauškopibas un pšawkopibas raschajumi.

II. Dahškopibas raschajumi.

- III. Lopkopibas raſchojumi.
 IV. Lopi.
 1) Sirgi (darba, brauzamee, jahjamee) — weetejee, ahrsemju un kruſtojumi.
 2) Ragu lopi (veena, gaſas, darba) — weetejee, ahrsemju un kruſtojumi.
 3) Aitas (wilnas un gaſas) — weetejās, ahrsemju un kruſtojumi.
 4) Zuhſas — weetejās, ahrsemju un kruſtojumi.
 V. Daſchadi ziti mahjuſtoni.
 VI. Biſchkopiba un kaš ar to ſakarā.
 VII. Swejneeziba un ſiwkopiba.
 B. Ruhpneeziba.
 I. Veelruhpneneziba.
 1) Laukkopibas maſchinas un riſki.
 2) Pławkopibas
 3) Laukkopibas un pławkopibas raſchojumu tablataš apſtrahdaſchanaš maſchinas un riſki.
 4) Lopkopibas maſchinas un riſki.
 5) Beenſaimneez
 6) Dahrſkopibas " " "
 7) Mahjuſturibas " " "
 8) Buhwneezibas materiali un riſki.
 9) Wiſpahrigāš lauſſaimneezibas pahrſtrahdati raſchojumi.
 10) Mahkſligi mehſti.
 11) Daſchadi mehli nemineti iſſtrahdajumi.
 II. Mahjuſruhpneneziba (audumi, iſſchuwumi, iſgreesumi u. t. t.)
 C. Amatneezikā ruhpneneziba un mahkſla.
 D. Literatura, mahzibas lihdſekki, kolekzijās, daſchadi plāni u. t. t.

Statoteeš pehz apſtahkſteem nodatu ſkaitu war pahr-groſit.
 Tuwataš ſinaš paſneedš Iſſtahdēš Komiteja ſelgawā, Kalweš ſchoſejā Nr. 24 (agrakā Witetopſa fabrikā).

Arendatoru iſliſchana.

Profeforš Rutſchizkiš iſſtrahdajis liſumu projektū par arendatoru iſliſchānu, turu kabeti eeſneedš domei. Projektā teiktš, ka jaaptura wiſaš ſuhdſibas par to ehtu noplehſchānu, kurāš uſbuhwetāš uſ ſweſchāš ſemeš, lihdš kam tiſk iſdots ſewiſchš liſumš par uſbuhweš teekšbam. Tapat ari lihdš minetam laiſtam jaaptura ſpreedumu iſpildiſchana, pehz kureem ehkaš noplehſchamaš. Lihdš tam paſcham laiſtam turpinajaš ari nolihgumi ſtarp ihpaſchneeeem un arenda-toreem, ja ari nolihgumu termini buhtu notezejuſchi, bet tomehr arendeš ſattiſkāš atteezibas paſtahw jo turpmaſ. Iſſkaidrojuma norahditš, ka ihpaſchneeki arendatoreem beeſchi zel tahdaš praſkbaš, ka hdaš grehti iſpildamaš. Minetaiš liſuma projektš iſdodamaš ar to noluhku, lai arendatoruš iſſargatu no iſputeſchanaš.

„Retſch“.

Jauni noteikumi pee ahrſtu eſkameneem.

Ministru padomei eeſneegš no eeſchleetu ministrijāš medi-zinalwaldeš iſſtrahdataiš projektš par ahrſtu eſkamineſchanaš noteikumeem. Perſonam, kurāš nollauſhjuſchāš wiſuš medi-ziniſkāš ſakultateš preeſchlaſhjumuš, buhſchot jaiſtura iſchetrāš ſchirāš eſkamenu. Pirmā obligatoriſkā eſkamena nolikſchana dod teekšbu uſ medizinaš kandidata noſautumu. Pehz puš-gada ilgaš, profeforu wadibā pahrleiſtāš praſkeš kandidatu war peelaiſt pee ahrſta eſkamena, kaš dod teekšbu uſ paſ-tahwigu praſk. Pee mahzito grāda ſaſneegſchanaš ſchi pehdeja praſkba teet atlaiſta. Medizinaš kandidatuš peelaiſch pehz ſinama laiſta ſpezialām ſtudijam ka hda atſewiſchā preeſchmetā wiſpirmš pee eſkamena uſ medizinaš magiſtra

un wehlat uſ doktora grāda eeguſchānu. Kandidati, kuri iſwehlaš ka hdu ſpezielu medizinaš noſari, peem., kirurgju, lai wehlat praktiſetu, teek pehz ahrſta eſkamena nolikſchanaš peelaiſti pee magiſtra un wehlat doktora eſkameneem iſweh-letā ſpezialnoſarē. Projektš iſſtrahdatš prof. G. E. Reena preeſchſehdibā.

Uſaižinajums no Raunaš.

Šcha gada junija mehneſi nodomātš Raunaš draudſeš ſkolaš ſintu gadu jubileju ſwinet un iſdot ari druktatu pahrſtatu par ſchiš ſkolaš gaduſimtena darbibu, winaš ſkolotajeem un ſkolneeeem. Arhivoš atrodamee materiali ir loti nepilnigi. Wiſk, kuri ſchāi ſkolā ſtrahdajuſchi tā ſkolotaji waj ari to apmeklejuſchi tā ſkolneeki, teek ta deht lai pni luhgti, peeſuhtit lihdš 25. majam ſch. g. ſinaš: 1) par ſawaš dſihweš gahjumu un 2) par draudſeš ſkolaš ta laiſta darbibu wiſpahrigi. — Šinaš adreſejamaš: Mahzitažam A. ſendeš ſgam Raunā, чер. Венденъ.

Pe e s i h m e: Ari zitu laiſkraſtu redakcijāš teek luhgtāš ſcho uſaižinajumu nodrukāt.

Uſfraudſiba par medibam. Wiſdemeš gubernāš walde peeſuhtijue aprinku preeſchneeeem rakſtu no 27. apr. ſem Nr. 430 ar poližijaš departamenta žirkularu no ſch. g. 25. februara, kurā ſajitš, ka eeſchleetu ministrijai eeſneegš ſinojumš par to, ka pehdejoš gadoš uſfraudſiba par medibam eſot nolaiſta, ka pehz neatkautāš medibaš ſtipri wairojoteeš, un tā ka medibaš eſot „eewehrojamaš faktoraš tautāš ſaim-neezibā“, tad pret neatkautām medibam jaſperot peenahzigi ſoki, lai neiſnihzinatu meſcha ſwehruš, ka pehz gubernāš walde uſdod aprinku preeſchneeeem zeekchi raudſiteeš uſ to, ka poližija iſpilda liſumu noſajijumuš ſihmejoteeš uſ uſfraudſibu par medibam.

Waldaš peegahdaſchana mahzitažam. (Senata paſkaidrojumuš). 1905. gadā iſzehlāš domu ſtarpiba ſtarp draudſeš preeſchneeku un pagaiſta ſaimneeeem par malkāš peegahdaſchānu Siguldaš draudſeš mahzitažam. Šaimneeki turejāš pee domam, ka muiſchāi peenahkaš neween dot, bet ari iſjirſt preeſch mahzitaža malku, turpretim ſaimneeeem — to titai peeweſt. Leetu, ka „Rig. Ztg.“ ſina, nodewa Wi-d-ſemeš gubernāš waldei, kaš iſſpreeda, ka muiſchāš peenahkumuš ir titai dot meſchu, bet ſaimneeeem peenahkaš malku iſjirſt un peeweſt. Šcho ſpreedumu pahrſuhdſeja waldoſchā ſenatā, kaš iſſkaidrojiti ſawā utāšā no 7. aprila ſem Nr. 3610, ka gubernāš waldeš ſpreedumuš pareiſš. Tā tad ſaimneeeem jaiſzehrt muiſchāš meſchā un ja peewed malka mahzitažam.

Krona meſchfargu leetā ſina, ka uſ Peterburgāš teeku palataš iſpildu rakſta pamata, krona meſchfargš Grün-bergaš ſchogad 23. aprili ſanehmis atpakat ſawaš Biſchuku mahjaš, Kuldigāš aprinkē, Lutrinu pagaiſtā, no kurām taš pirms 6 gadeem no domemu waldeš tika iſliktš. Pehz ſchāš iſliſchanaš wiſch uſſahka ſawu paſiſtamo prahwu pret kroni, kura ar laiſtu iſwehrtāš par tā ſaužamo krona meſch-fargu leetu wiſpahrigi; Grünberga atpakateeliſchana wina mahjaš ir ſahkumuš no ſchiš leetaš noſahrtoſchanaš un meſchfargu praſkbu iſpildiſchanaš. Pehz nupat meſchfargeem paſludinatā žirkulara, wiku praſkbu apmeerinaſchana laiſtam wiſ newarēš notikt beš teekāš, tā ka domemu walde pehz žirkulara nebuht nedomā atteezinat 10. marta 1869. gada liſumu uſ wiſam krona meſchfarga mahjam, bet tiſ ween uſ ka hdu datu, pee kam ſchi data nebuht naw peeteekſchi norobeſchota. Tahlat, noſahrtoſchānu grib iſdarit titai 3—4 gadu laiſtā, un taš ari deeſgan nenoteikti, atteezoteeš uſ latru atſewiſchlo praſtaju. Kā žirkularš ſchoreiſ tatſchu to jau ſola, ir ſihmiga para h d i b a.

„Dj. W.“

Senatora rewissija Baltija, ka „Rischf. Wiss“ siao no Peterburgas, atlikta us nenoteiktu laiku. Baltijas wahju eespaids waldbibas aprindas paleelinajeis.

Widsemes gubernas eedshwotaju statistika.

Behz pehdejām statistiskām sīam, ka „Rischf. Westn.“ siao, Widsemes gubernas plāschums libdšnajas 41,325,4 kw. werstim waj 4,110,138 def. No šchi plāschuma salas eesem 2,547 werstes. 1908. gadā bij 1,443,766 abeja dšimuma eedshwotaji, tā tad us weenu kwadratwersti 34 zilweft. Behz tautibām gubernas eedshwotaji sabalas schahdi: Leelfreewu 75,694 waj 5,24 proz., mastreewu 709 — 0,05 proz., baldfreewu 946 — 0,07 proz., pošu 16,813 — 1,16 proz., leišču 7326 — 0,51 proz., latweešču 626,507 — 43,40 proz., wahzeesču 109,525 — 7,57 proz., schiddu 26,364 — 1,82 proz., igaunu 576,215 — 39,91 proz., pahrejo tautibu 3,667 — 0,26 proz. Behz tizibām: pareiš-tizigo 14,45 proz., weztizibneeku 1,29 proz., katoku 2,35 proz., daščadu tizibu protestantu 79,55 proz., ebreju 2,29 proz., muhamedanu 0,04 proz., zitu tizibu 0,03 proz.

No Jelgawas. Resen atpafat weetejās awises sīaoja par lahdu sawadu gadijumu Kangihseru eelā, kur lahdš nama šaimneeks sawām lahdā dšhwolka ihreezem isnehmis istabai logu un durwis, zaurumus wehlat ar dehkeem ašnaglodams, pee kam ihreneežes palikusčas dšhwolki. Polizija bija par notikumu fastahdits protokols un eesuhmits Jelgawas otrā eezirkna meerteefnešim, kureš nama šaimneeku J. šauza pee litumigas atbildibas par patwaribu un leetu isšpreeda 29. aprili. Teefas preekšā apshubsetais sewi par wainigu neatšina, pašaidrodams, ka wiašč logu un durwis ašnaglojis us ihreneežes G. wehleschanos un ar wiašč attauju, bet isšauttee leezineeki peerahdija pawišam ko zitu. Behz leezineeku issteikumeem, nama ihpaščneeks J., šawus strahdneekus us eelas atšahdams, eegahjis ar zirwi rofā pee eedshwotajas G., kura gluschi meerigi sehdejuše pee loga schuhdama, un eegruhdams tai ar zirwa lahtu šahnos, usblahwis, lai taitas tā teek no dšhwolka abra un šahjis tuhlin plešt durwis un logus laukā. G. luhgufes, lai taf atšauj tī ilgi palikt dšhwolki, kamehr dabūs zitu, jo J. esot wiači pawehlejis pehz 8 deenam iskrawatees un tagad pagahjusčas tīkai 5; tā tad wina lai gukot pee wajejam durwim un loga, laifs jau esot wehl toti auffs. Us to J. wiači atbildējis, lai tur muti, wiašč ar šawu ihpaščumu warot darit ko gribot. Špšleššs logu un durwis, J. šagahšis ari krahni. Behz notikuschā J. ašnaglojis logu un durwis ar dehkeem, — laikam lai ihreneežes G. mehmajai mahšai un masajam puikam, kuri palikuschi dšhwolki, nebuhtu janofalsi! — Behz leezineeku no klauschināšanas J. grotša šawus issteikumus, tad pašaidrodams, ka G. wiačam usteitufe dšhwolki janwara mehneši, bet lihds pat šchim laikam negribejuše isheet un tā ka wiašč dšhwolki isibrejis zitam, tad wiačam zits nekas neatlīzis, tā riktošes uogschminetā meidā. Teefneeks peespreeda duhšigajam nama šaimneekam J. diwus mehneščus aresta.

„L.“

No Gezawas. Weetejās S. mahjās bija šamihlejušees puiks ar meitu, bet puiks arweenu peedsehrees, par ko meita teikufe, ka neešchot pee wina. Par to nu puiks šaščutis un ar wairak našča duhreeneem meitu no nahwejis, kā ari pats sewi nahwigi eewainojis, ka drihs pehz tam nomiris.

„L. A.“

No Leepajas. Šlepkawiba us laukeem. Bagahjuschā sešdeenā pahrahjis šawās mahjās tirtotaja Štefanowitschā šrags ar tuskcheem, ašnim aptaščkīteem rateem. Tirtotaja šewa igahja wihru mešet un atrada to gukam us zeka ar šaduršitu galwu. Wiašč pehz pahris štundam nomira. Domā, ka šlepkawiba isdarita ap-

laupiššanas noluhkā, jo pee nogalinatā neatrašta wina nauda, apmehram 100 rubti, ko tas eenehmis Leepajā par daščadam prezem. Wiašč atšahj bes lahdem lihdsjekem seewu un 6 majus behrnus.

„Lib. Štg.“

No Ruldigas aprinka. Weetejais wehšneeks raksta: No wīseem apšahrtejem pagasteem peenahšt daudši šnojumi par pagasta amata wihru nekahrtingām rihzibām. Šapulžes deenās pagasta wezakajs, šrihweris un weetneeku pulks šanahšdami pagasta namā nekerotees wis tuhlin pee darba — pagasta wajadšibu apšpreekšanas, bet pirnee darbi esot: šamest kopigi naudu, apgahdatees reibinoscheem dšehreeneem un tad usprawit duhšču. Sem tahdeem apšabškeem tad ari pašahwigi noteefot wīšadas nekahrtibas, rupjas šaduršmes ar pagasta lozekeem, kureem dariščara pagasta walde. Wīšu behdigati klahjotees pagasta nespehjneekem — teem, kuri palihdsibas luhdsot: tee nahadšini tad teefot wīšadi apšmeeti, isnerroti un beidsot isgruštī pa šaklu, pa galwu no pagasta nama laukā. Behdigas pahhdibas tai šinā rakšturo, zīt begala mas ir wehl pagasta amata wihreem prahta un šrds isglihtibas, ka wiači nespehji šapraft to, ka nespehjneeki ir gluschi tahdi pašchi zilwefti tā kureš katrs un ka wīseem ir pilnigi morališkas teefšbas prašt no pagasta pabalstu, jo daudš gabus wiači ir pagastam nodokšus maščajuschi — un pagasta nauda un manta nespeeder pagasta amata wihreem, bet wīšam pagastam kopigi. Ka pagastu kafei beešchi truhšt naudas un naw eespehjamš nespehjneekus ušturet, tad pa leelakai datai ir wainiga šlikta šaimneekošana, amata wihru nepraššana, nolaidiba un šchuhpiba. Wīšam pagastam wajadsetu weenpahrīgi us to šlatitees, lai pagastu amatos tīktu eewehleti šaprahrtīgi, tīkumigi un darbīgi amata wihri, bet ar noschehloščanu šafaka, ka nereti isnahšt gluschi otradi. Kad jawehl waj nu pagasta wezakajs, waj šrihweris, tad eewehl to, kureš wehlesšanas deenā wairak špehji ismaščat un peedširdit wehletajus. Tā pagasti pahrdod par ležju wirumu šawas teefšbas un zaur to tad ari isnahšt, ka zeefš netik ween pagasta nabagi, zeefš i inteligenze, školotaji un wīše pagasti.

Latwijas Školotaju Weedriba šarihšos školotaju wāšaras kurešus Rīgā no 8. lihds 24. junijam. Šihlakas šinas tīš pašneegtas drihsakā laikā. Weeteiššanas rakstīši: Предсѣдателю Латышскаго Учительскаго Общества. г. Рига, Маршннская 5. По дѣлу курсовъ.

Peterburgā, 5. majā Bījuscham eeschleetu ministra beedram Šurko, ka „Gol. Moskwi“ siao, atdotas atpafat wīšas teefšbas, lahdas wiašč bija šaudejis zaur teefas špreedumu Lidwala pahrwā. Attwabinati tagad ari Štefels un Šebogatomš, kuri, ka šinams, bija eeslodšiti Šetropawlowškas zeetofšni.

Peterburgā, 1. majā muišneezibas bantas premiju islošeschanā wīnešti krita us šekofcheem numureem:

200,000 rbl. uš šer.	2476	Nr. 30
75,000	13832	29
40,000	15937	28
25,000	15973	3

10,000 r. uš šer. 6380, Nr. 46; šer. 2172, Nr. 48; šer. 10794, Nr. 47.

8000 r. uš šer. 2437 Nr. 2; šer. 11,252 Nr. 12; šer. 1786 Nr. 9; šer. 7440 Nr. 15; šer. 2128 Nr. 27.

5000 r. uš šer. 2755 Nr. 46; šer. 6187 Nr. 2; šer. 10,538 Nr. 34; šer. 13,952 Nr. 25; šer. 13,925 Nr. 17; šer. 10292 Nr. 25; šer. 10,007 Nr. 49; šer. 6831 Nr. 38.

1000 r. uš šer. 11214 Nr. 9; šer. 4219 Nr. 13; šer. 13457 Nr. 6; šer. 2726 Nr. 33; šer. 760 Nr. 14; šer. 76 Nr. 9; šer. 13174 Nr. 41; šer. 10128 Nr. 13; šer. 14355 Nr. 19; šer. 15045 Nr. 22; šer. 2244 Nr. 35; šer. 123-9 Nr. 42; šer. 6710 Nr. 22; šer. 12592 Nr. 8; šer. 1307 Nr. 11; šer. 6035 Nr. 41; šer. 5026 Nr. 8; šer. 7572 Nr. 50; šer. 14555 Nr. 39; šer. 1740 Nr. 10.

500 rubļu winesti:

Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.
6 45	3539 49	6922 23	10163 38	13174 18
13 47	3552 28	6935 42	10194 08	13179 42
34 34	3560 24	6949 35	10209 12	13340 36
56 10	3571 37	6964 40	10342 34	13381 39
72 15	3598 01	7021 27	10360 19	13381 44
93 43	3632 50	7102 10	10378 18	13418 17
198 26	3706 50	7138 06	10434 48	13490 35
355 21	3709 37	7205 27	10482 41	13510 11
482 09	3783 04	7316 03	10619 11	13651 21
536 40	3788 47	7373 49	10767 15	13657 13
641 34	3886 05	7410 13	10867 34	13680 48
643 42	3921 32	7470 36	10898 07	13730 04
655 01	3927 42	7643 31	10944 09	13747 06
658 32	4096 36	7694 37	10957 41	13772 42
751 11	4098 08	7719 07	10961 17	13842 14
828 08	4224 41	7779 25	10973 39	13847 25
872 31	4239 19	7785 09	10993 26	13859 03
917 13	4306 25	7786 02	11038 02	13895 03
1071 21	4438 30	7860 29	11186 38	13912 12
1072 16	4505 37	7874 15	11210 28	13943 47
1079 29	4514 25	7916 45	11211 02	14017 05
1124 35	4976 06	7992 29	11282 39	14055 37
1134 33	4988 26	8027 31	11438 42	14114 43
1236 48	5180 11	8062 32	11442 32	14152 33
1251 28	5234 20	8260 41	11448 31	14308 48
1297 17	5254 31	8288 43	11473 40	14328 20
1479 04	5256 41	8414 10	11487 50	14419 31
1575 28	5352 25	8462 46	11504 45	14519 05
1584 42	5433 34	8536 29	11585 33	14666 46
1640 46	5529 11	8577 05	11634 04	14670 49
1666 37	5555 19	8582 29	11662 33	14703 50
1815 20	5565 48	8804 08	11813 17	14752 47
1847 30	5679 28	8834 26	11897 33	14766 06
2054 40	5798 01	8937 14	11938 15	14856 17
2120 04	5804 26	9040 23	11982 41	14880 18
2176 28	5817 40	9110 21	12065 21	14898 50
2401 19	5855 21	9182 15	12160 42	14968 47
2445 38	5888 23	9206 09	12226 14	15018 25
2542 36	6015 09	9270 17	12283 49	15104 34
2556 44	6076 04	9279 30	12291 48	15111 25
2616 17	6076 21	9497 27	12370 17	15194 27
2622 17	6081 45	9592 27	12420 30	15307 24
2646 03	6084 18	9677 49	12520 15	15326 20
2704 43	6194 24	9735 09	12549 01	15548 22
2847 37	6256 12	9827 48	12611 28	15568 33
2884 25	6340 29	9879 27	12677 38	15676 35
2922 43	6358 50	9886 34	12712 32	15791 11
2943 25	6531 47	10023 41	12748 19	15830 17
3225 37	6594 50	10042 16	12803 22	15836 25
3255 32	6610 10	10061 48	12840 06	15838 44
3266 21	6675 03	10063 03	13000 44	15881 37
3462 17	6803 01	10096 47	13040 19	15890 37

Amortisetas rīta šķabdas ferijas:

47	1848	3727	5993	8251	10310	12606	13976
228	2123	3751	6068	8417	10372	12682	14159
307	2127	3779	6106	8503	10419	12707	14231
390	2144	3914	6202	8637	10461	12743	14583
425	2149	3951	6327	8745	10594	12769	14011
573	2452	3968	6353	8859	10966	12853	14645
612	2480	3981	6356	8866	11056	12893	14650
660	2536	4009	6473	8907	11373	13020	14743
690	2624	4061	6478	9240	11448	13038	14765
735	3002	4146	6685	9284	11478	13151	14894
767	3036	4162	6786	9334	11500	13215	14916
800	3050	4304	6843	9349	11744	13280	14934
831	3102	4452	6887	9362	11813	13423	14981
897	3209	4517	6892	9398	11933	13486	14984
992	3294	4827	7119	9413	11978	13512	15204
1090	3327	5005	7173	9424	12075	13550	15419
1215	3373	5191	7260	9432	12080	13551	15420
1239	3426	5201	7380	9549	12082	13579	15423
1328	3500	5231	7404	9675	12117	13682	15509
1590	3505	5366	7510	9782	12151	13699	15524
1606	3588	5428	7648	9845	12291	13821	15679
1607	3605	5579	7909	9992	12306	13869	15695
1608	3606	5615	8049	10142	12402	13891	15828
1722	3618	5652	8058	10192	12438	13920	15840
1792	3667	5944	8085	10264	12552	13970	15913

Serženshteina slepkavības lektā, tā „P. t. ag.”
 šino, Kivinebas teša Somijā noteefaja apvainoto Bolow-

nevu us 6 gadeem noseedsneefu pahrmažifšanas žetumā, atskaitot no ņhi laifa 5 mehneņņus, kuzus noņehdejis is-
 melleņņanas žetumā. Teefa pee tam wehl nolehmufe is-
 ņaukt ņhai leeta ari ahrņtu Dubrowinu, lai tas dotu pa-
 ņaidrojumas.

No Dwinņkas. Sewiņņka Peterburgas teefu palatas
 nodata 24. un 25. aprilt Dwinņtā isteefaja prahwu par
 bruaotas ņazelfņanas ņagatawoņņanu Baltijā. Apņuhdņeti
 bija pawifam 9 weetejee semneeki, kuri 1905. gada beigās
 Witebfņas gubernas Luzinas aprink, nehmuņņi dalibu pee
 nemeeru kufņibas. Sem Kirila Marņņana wadibas no-
 tureti wairaki mihtini, kuzus agitatori usmuņnajuņņi laudis
 pret muifņneefeem un pret waldibu. Sem ņņahdu runu
 eefpaida organifejuņņes ņewiņņka ispiibu komiteja, kura wa-
 dijuņe uņbrutumus muifņņam, monopolbodem un privat-
 perņonam. Tā nowembra un dezembra mehneņņos isdariti
 uņbrutumi Baltinowas, Meņņewidu u. z. muifņņam, no-
 dedņinata Ruņtalowas muifņņa un tās ihpaņņneeka Giri-
 newņka mantas patwarigi pahrdotas wairakoliņņanā un
 par eenahkuņņo naudu nopirkti eerotņņi; atkempti eerotņņi
 uradnikem Kapelim un Zihrulim, meņņņargam ņņņņe-
 drowam un wairakam privatperņonam, un isnihzinatas
 wifas uradniku leetas un papiri; islaupitas wairakas kroma
 monopolpahrdotawas un isdariti uņbrutumi pagafu waldem.
 K. Marņņans wehlat eewehlets par riņzibas komitejas
 preeņņneeku un wadijis darifņanu atkempņņanu pagafu
 waldem un teefam, uņturejis ņakorus ar daschadam noņee-
 dņigam organisazijam Baltijas gubernas, laņijis naudu preeņņ-
 eerotņņeem un gatawojis bruaotu ņazelfņanos pret waldibu.
 Eewehletas riņzibas komitejas isņņņihruņņas ņrihdus jau-
 tajumus starp semneefeem par rentes teefņam us muifņ-
 neeku semes un ispiidijuņņas wifas ņitumigo pagafu walfņņu
 darifņanas. Noturetos kauschu mihtinos isņņņirti ari jau-
 tajumi par daschu perņonu ņodifņņanu. No apņuhdņeteem
 Andņņu Spridņņanu noteefaja us nometinaņņanu Sibirijā,
 bet Kirilu Marņņņanu, Iwanu Gutanu, Kirifņu Keifeli,
 Peteri Marņņņulanu, Emilu Andņņu, Konradu Keifeli,
 ņņņņi Baltinu un Peteri ņaunsemu — pee ņpaidu darbeem
 us 8 gadeem latru.

Saratowā, 9. majā. Balaschowas aprinkti nakti
 isdarits uņbrutumus ņahdai ņahdņhai, pee kam nolaupti
 3000 rubl. un daschadas mantas. Iņņetri laupitaji ap-
 žetinati.

Saratowā, 11. majā. ņhwalinkņas aprinkti Roņņta-
 nowkā nodega 106 semneeku mahjas ar wifu mantibu.

Obojanā, 9. majā. Aispagahjuņņu nakti Procho-
 romnas ņahdņņā aplawita monopolbode un nams kaiminos.
 Peezas perņonas nogalinatas un monopola pahrdewejs gruh-
 titeewainots. Nolaupitā ņuma naw wehl isņņinata. Slepkawas
 aisbehuņņņi.

Tomņkā, 9. majā. ņhorihņt kreeru kauschu ņamee-
 nibas Tomņkas nodatas wizepresidents un awifes „Sibirņtāja
 Prawda” redaktors kloņtera preeņņneeks Ignatijs ņawā
 guņamistabā atrasts noņņnaugts. Nonahwetais dņihwojis
 ņolotaju ņeminarā. Slepkawas naw isņņinati.

Ahrņemes.

Dumpis un armeau ņlatteņhana Turzijā apņpeesti.
 ņņur tur tik wehl nemeera leefmas pazefas, tā ogleņ
 dņifdamas pafpihd is pelneem. Bet waj jau galigi meers
 eestabjees, par to wehl ņaņņaubas. Naw weegli Turzijā
 meers nodibinams. Zilweks newar par nakti palikt žitads.
 Turtu tautas maņas ņanatistas, winas newar tik atri
 eedraudņetees ar jauno ņahrtibu. Konstituzija, parlamen-

tariffa kahrtiba, Turzija tagad gan ir, bet tautas mafam ņi jaunā kahrtiba wehl ņweņņa. Winaš wehl arween ņawā ņultanaņ redņ Deewa reņp praweņņa Muᆫamede weetneeku ņemeņ wirņu. To eewehrojot naw neņaᆫᆫᆫs briᆫnumis, ka turku ņaldats pazet ņawu ņinti pret ņawu ofizeeri-jaunturku, kura taš eerauga Deewa noliktas kahrtibas poņtitaju. Augņtalaņam garidņneekam ņeich-ul-islamam tapeᆫ jagreeņņaš, ka to ahrņemju awiņeš wehņta, pee garidņneekem un teem jauņdod iņņklaidrot tautai, ka konņtituzija nerunā pretim foranam un ņĶariata noņazijumeem.

Lai apņpeestu dumpi, tad, ka zeen. laņtajeem ņinams, par ņauņņemeņ un juᆫeas ņpeᆫa wirņkomandantu ezeᆫla ņewketu paņņa. Tagad nu ņtarp ņewketu un tautas weetneeku namu iņzeᆫluņeš neņaņtana. ņewketi, ka taš jau taᆫdōs gadijumos paraņtš, ņaᆫt riᆫtotees ka diņtatorš, neewehro wairš ka peenahņaš, tautas weetneeku namu. Tā neņen kaᆫdā ņarunā ņewketiņ pat atlaᆫti noņmahdejiņ tautas weetneeku namu. Daņņi tautas weetneeki jauzotees waldbibas darņņanaš, ja, iᆫņti tautas weetneeki eņot tiņai par ņawekli waldbibat winaš darboš un taᆫeᆫt eņot jagah-ᆫajot, ka parlamentš driᆫņat teektot atlaiņtiņ briᆫwdeenāš. Taš jau ņtan ka iᆫņta zeņara waloda. Ja ņewketam teeņņam kaš buņtu no zeņara, tad wehl waretu ņagaidit leetas, par kuraᆫm jaunturki ņewketu par generalņņimu ezejeldami ne ņapnot neņapnoja.

20. (7.) maᆫā Turzijaņ bija wehņturikņa deena. Muņitai atņtanot „jauņaš“ ņultans Muᆫamedš V. peebrauz pee parlamenta. Winaņ ņanem Saids paņņa un Aᆫmedš Miņa bejš. — Tautas weetneekem aplaudejoj ņultans eeeet tautas weetneeku namā un noņeᆫņtas krehņlā uņ preņidenta tribineš. Leelweņiņš winaᆫm blaņuņ ņahwedamš nolaa trona runu, kuraņ ņehaᆫᆫš ņaturš:

„No Deewa ņehlaņtibas un peᆫᆫ tautas wehņņanaš eeenemdams to troni, kura ņlumigaiš mantineekš eš eņmu, preezajoš, ka ņehodeen atrodōš juᆫņu ņarpā. Eš tižu, ka liᆫņi ar mani wiņa tauta buᆫš tanī paᆫrleeziᆫā, ka muᆫņu glaᆫbiņņe un muᆫņu ņekmeš atņarajas no konņtituzijaš no-tekumu ņtingraš iņpildņņanaš, taᆫdaš konņtituzijaš, kura ņaetata ar ņĶariatu un progrefa ņikumeem. ņehaᆫdā paᆫrleeziᆫā un ņaweeniᆫā ar wiņeem ņtrahᆫaņņu ņawu paawalņneeku labņlaᆫtiᆫaš labā, netaiņdamš neņaᆫdu iņneᆫmumu. Luᆫᆫņu Deewu, lai taš man dotu eeppeᆫju weikt ņeho ņwarigo uņdewumu. (Aplauņ.) Muᆫņu teᆫwijai, kura ir paᆫrᆫiᆫwojuņe nopeetnu laiņmetu, wairat ka jeb kaᆫ, ir wajaᆫņigš panahņt noņaweto, wairat ka jeb kaᆫ winaņ ir wajaᆫņigš ņawu deᆫlu patriotiņmš un weenpraᆫtiᆫa ņņmu paᆫrleeziᆫatš, ka wiņņ otomani peᆫᆫ ta zentiņeeš wiņeem ņpeᆫņeem. Mani loti ņaruhgtinaja Adanaš notikumi. Tagad tur neņaᆫrtibaš beiguņņaš. Wainigege tiņš baᆫrgi ņoditi un zeetufņeem atliᆫᆫņinatti winaņ ņaudejumi. Uņ preeņņu, ar Deewa palibgu, taᆫᆫi notikumi wairš neatkaᆫrtōņeš, jo ree nebuᆫt neņaņtan ar tiᆫibu, patriotiņmu un weenoņņanaš. Mana wehņņanaš ir, lai ņehinī ņinā tiņtu ņperti atteeziᆫi ņoti. Bet lai iņņuņtu tautibaš eenaids un tauta waretu dņiᆫwot netrauzetā meerā, wajaᆫņigāš adminiņtraņijaš, teeku un ņinantiņu reformāš. Nepezeekņami wajaᆫņigš ņtprināt ņauņņemeņ un juᆫeas kara ņpeᆫtuš, weizinat iņgliᆫtiᆫibu un ruᆫpneeziᆫibu. ņehinī darᆫā gaidu no juᆫš paᆫalņtu. (Aplauņ.) No mums apņņtprinatā konņtituzija ir noregulejuņe muᆫņu aᆫrejo ņahwoņli. Saņtiņme ar aᆫwalņtim ir laba un eš zentiņeņoš, lai to wehl wairat uņlabotu. Uņ to lai man Deewš palibdi!“ Peᆫᆫ ņehāš runaš ņultans teiza: „Eš jau ņwehrejū konņtituzijaņ, kaᆫ eewehmu troni. Bet tagad juᆫņu preeņņā atkaᆫrtōju ņeho ņwehraņtu.“ Deputati uņklaufņija ņultana runu un ņwehraņtu kaᆫjāš ņahwedami. Peᆫᆫ tam atņkaneja ilgi aplauņi un ņauzeeni: „Lai dņiᆫwo paᆫiņņehaš.“ Tad ņultans nogahja ņawā loņĶā. Saids paņņa

un Aᆫmedš - Miņa bejš weenš peᆫᆫ otra nolaiņija ņwehraņta formulu: „ņwehru palikt uņtiᆫigš ņultanam, teᆫwijai, nazijaņ, konņtituzijaņ un ņaweem peenahņumeem.“ ņenatori un tautas weetneeki, eedami peᆫᆫ rindaš leelweņiņram garam, atkaᆫrtōja ņehōš wāᆫrdus. Klahᆫt bija wiņņ miniņtri, ņultana ņwiᆫta un diwi wina deᆫli. Peᆫᆫ ņwehraņta tautas weetneeki nolēᆫma ņubtit ņewiņņu deputaziju pee ņultana un tam pateiktēes. Starp briᆫdi ņultans iņteiza wehņņanaš buᆫt arweenu klahᆫt tautas weetneeku ņehdēš. Noņlauņņeeš debaᆫtēš par preņeš ņikuma projektu, ņultans aiņbrauzā atpaᆫat uņ Dolma baᆫdņņeš piᆫi.

Mefopotamija ņehiᆫi griᆫ nodibinat jaunu **Ka-nanu**. Ka „Tägliche Rundņchau“ ņino, tad ņehiᆫu miᆫjonari ar Kujiorkaš miᆫjonaru ņekabu ņehiņu preeņņagaᆫā nodomajuņi Mefopotamija nodibinat leelu ņehiᆫu koloniju. ņehim noluhņtam ņawahņtš jau 100 miᆫ. dolaru (ap 200 miᆫ. rubtu) leelš kapitalš. Turku waldbiba eņot ar meeru ņehiᆫdeem Mefopotamija dot ņemi un tur atkaᆫt piᆫnigi ņwabadu riᆫzibu. Ja taš teeņņam tā, tad ņagaidama jaunaš Iņraeta walņtiš nodibinaņĶana. Ar taᆫdu kapitalu wiņmaš pateekņ eeppeᆫjama Mefopotamijaš koloniņņĶana ar ņehiᆫdeem.

Perņija iņņludinatāš jaunaš tautas weetneeku nama wehņņanaš. ņehaᆫš, ka ņatot, peekahpeeš uņ wiņaš ņinijaš. — **Maroņa** nemeeri nemitaš. Maroņaš ņultans greeņeeš pee leelwalņtim, lai taš pazeekņoteeš un winaᆫm doᆫot laiᆫu ņemē nodibinat kahrtibu. Bet grubti tiᆫamaš, ka winaᆫm taš iņdoņeeš. — Ķereᆫdnu ņtreiņš **Franzija** iņbeidņeeš. Paņta-telegrafa eereᆫdnu ņapulze, kura runataji eeteiza eereᆫdneem ņtaᆫteeš pee darba, pateizaš ņtrahᆫdneekem par ņolidaritati. ņtrahᆫdneeku ņapulze liņa preeņņā ņtrahᆫdneeku organiaņijaņ ņaweeniᆫaš zentralai waldei, lai ta peenem reņoluziju, ka ņtrahᆫdneeki war uņņaᆫt darbuš. Zentralā ņaweeniᆫa iņlōida ņehaᆫdu paņtaojumu: „Tā ka paņta eereᆫdni ņikuņi preeņņā proletariatum, lai taš neneš weltigūš upuruš, tad naw neņaᆫda eemeņla, turpinat ņtreiᆫu winaᆫm labā. Tomeᆫr ņaweeniᆫa winaᆫm atkaᆫ aiņņtahwēš, kaᆫ atnaᆫņš atmaņņaš briᆫdi.“ — **Wahzija** ka neeet tā neeet ar ņinantiņu reformu uņ preeņņu. Wiņņ ņehim briᆫņam groņaš ap man-toņņanaš nodokli, kuraᆫ konņerwatimee preti. Taš it iᆫpaņĶi tapeᆫ, ka Bülowš peeteziš pruņņu wehņņanaš ņikumu reformu. Un konņerwatimeem bail par ņawu kunduņu Pruffija. Tapeᆫ tee griᆫ Bülowu gaᆫņt, lai peᆫᆫ warbuᆫt gaᆫņtu i Wahzijaš wiņpaᆫrejo balņu teekbu.

Argentina (Deenw. AmeriĶā) buᆫņeᆫš noņleᆫgtš ar 40 miᆫ. peņoņu leelu atņikumu! Ari paradu Argentinaņ tiņlab ka neņaᆫdu — tiņai 110 miᆫ. peņoņu. ņemkopiba, ka Argentinaš preņidentš ņinojumā taᆫlaᆫ iņņazijaš, brongi atihņtoteeš.

Londonā, 17. (4.) maᆫā. Deenwiduš AfriĶaš walņtju ņaweenoņņanaš uņņkatama par notikuņu. Blomfontenā ņapulzejuņeš konwenzija peeneᆫma ņaweenoņņanaš projektu.

Merņinā, 18. (5.) maᆫā. „Berliner Tageblatt“ ņino, ka Adanā dabujuņi galu 4000 armei un Adanaš wilajeta 20,000.

Walejaš wehņtuleš.

- En.** — **R.** Juᆫņu „Walᆫš“ neeet.
B. — **3.** Ķewehroņim.
Z. — **W.** Neeet.

Redaktors: Dr. philos. P. Saᆫtiš.

IᆫpaņĶneekš un iņdewejš: Dr. phil. Arnoldš Plates.

ņehim numuram eet liᆫᆫi ka peeliņums: **W. Weņlin** — Riᆫā, loņomobiku un twaiĶa kulmaņņinu projekto.

PARIZES LATV.
 MAKSL. u. RAKSTN.
 VEIC. PUBLIKS

Manām godatām kundem atļaujōš zaur ņho laipni pasinot,
ka ņawu Smilņchu eelā Nr. 13 atrodoņchos

ņungu garderobu weikalu

eņmu pahrweetojīs uņ

Smilņchu eelu Nr. 1/3 „Roņņijas“ beedribas namā,
==== eepretim birņhai. ====

Par man wezajā lokālā tiņ bagatigā mehrā dahwato uņtizibu
laipni pateiņdamees, padewigi luhdsu, to man ari jaunajā lokālā neleegt.

J. Kauke,

Telefons Nr. 3503.

Zunņtes ņrodermeisters.

840 augņtako godalgu.

Tirdņneezibas nams

„ALFA-NOBEL“

Warschawā.

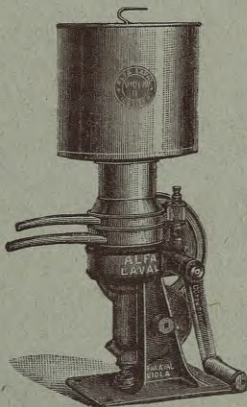
Dunņā.

Sw. Peterburgā.

Par 30 gadus ilgo

„Alfa-Lawal“

separatoru

pastahweņšanas laiku wina nemitēdamees pahr labojumi
bij arweenu par mehri konturentu zenshanam, peespeesnot winus
peenemt weenu waj otu pahrgrōņijumu, ka gandrihs wiņ wini pee-
nehma „Alfa“ ņehihs wiņhus; bet pateizotees daudsgadigēem
peedsihwojumeem un tam, ka pehdejee „Alfa“ sepa-
ratoru pahr labojumi ir patenteti wiņās semēs,
wina tihra nokrehjōņhana, weegla gaita, isturiba
un buhwes weenņahriņhibā

☞ paleeņ neņasneedsamas ☞ preeņņ ziteem.

Katalogus un proņpektus iņņubta uņ
peepraņijumu par weli.

Pahrdotas ir 800,000 maņhinas.

100 rbl. weetā tiņai
7 rbl. 50 ņap.??!

Maņiwi ņelta pulņņeni paraņti
waiņā no 150 rbl. lihdņ 200 rbl.

Scheem lepnem **Kronometra**
ņiņt. ņungu ņegteem kabatas pulņņe-
neem ir tabds pat iņņatš un pareiņa
gaita, tadeht ka wini ar elektriņku
palihdsibu ņeltiti ar 14% karant.
beeju ņahrtu ņelta. Scheem pulņņe-
neem ir iņņis **Schweizes** mecha-
niņms, ņaku gaitu uņ 18 atmeeneem,
uņweņkami beņ atņehgas pa 36 ņun-
dam reņi. Schee pulņņeni no iņņta
jaunņlta apbalwoti par wina labumu
un iņturibu daudņ ņelta medaņam un
atņinibas leezibam. Zena ņungu waj
damu tiņai 7 rbl. 50 ņap., 2 gab.
14 rbl. 50 ņap., 3 gab. 21 rbl.
Tadeht pat ņungu atņlahti 4 r. 25 l.,
2 gab. 8 rbl., 3 gab. 11 r. 50 l.
Galwojums par metala iņturibu un
gaitas pareiņibu uņ 18 gabēem. Kaņ
tiņ ņhos pulņņenus redņēs, tižēs, ka
wini maņā 250 rbl

Nr. 279. Kabineta galda pulņņe-
ni ar naņti ņihdsiņhu ņiparblati,
ar iņturibu medinatāju „Boi“,
ņwana loti ņipri un ilgi. Zena
2 rbl. 25 ņap., 2 gab. 4 rbl. 3 gab.
5 rbl. 70 ņap., 5 gab. 9 rbl. 25 ņap.

Nr. 730. Atņlahti melni pulņņeni
ar kalendri, rabda ņaņli, deenu un
meņneņi, „**Centurs**“ uņ 18 atmen.
labas ņortes zena 6 rbl. Zenas
noliktas lehtas, lai ņatram buņtu
eeņrehjams eegahbatees ņhos pulņņe-
neus. Pulņņenus iņņubta noregul.
uņ minuti pehņ pastellejuma ņa-
nemņhanaš beņ eemakņas, uņ pehņ-
maņsu. Adreņi, kuru war iņgrest
un uņliņmet uņ atņlahti weņņtuli
waj kuwertu.

Вѣна 2/3, Австрія.

Унтрѣ Аугартенштрассе 8—52.

Іоан. Якубовицъ.

Wien 2/3. **Jacobowicz.**

Untr. Augartenstrasse 8—52.

Par brihwu teel peeliņts pee pulņņena:
1) ņaņiņta ņehdite, 2) ņudraba breloks
84% pr. binokli ar ņatēem waj kom-
raņu uņ tabda pat metala, 3) ņanta
maņiņņiņch pulņņi uņglab. no bojaņhanaš.
Subriņhana un poņņliņna 57 ņap., uņ
Sibiriju 95 ņap., pastellejumi iņdar.
kreemu waj wahzu walodās. Weņņtule
uņ Aultriju maņā 10 ņap., atņlahti
weņņtule 4 ņap.

Sargatees no pakaldariuajumeem

W. K. Kiessling,

Rigā, piano magalina,
L. ņehkaba eelā 8, blakus birņhai.

Fligeli,

Piano,

Harmoniumi,

Klaweeru ņehles aparati,

ņoņhu ņkapji

tiņai labakee ņabrikati par mehrendām
zenām.

Jaunpeena kaņa

pahrdodama Kaņzeema eelā Nr. 32.

Salmu zepuru lakas

isbalojušču un nespodru salmu zepuru krahsfošanai un uspodrinašanai 11 nianšes

par flatonu **20** kap.

Krahsu kartes ar lakateem salmu mustureem atkalpahrdevejeem pefeuhja par brīvu.

Krahjumā leelatās apteeku pretšču tirgotawās.

J. C. Koch, laku fabrika,

dibinata 1842. — Telefons 417.

R. Nebelsiecka pežnu.,

Kaķu eelā 11, blatus krahtastei.

gumijas un metala stempeli
gratvurs,
klischejas un krahsas

peedahwā lehti gļi-
talā iswedumā jau kopš 24 gadeeu.

Rigas Laukfaimneezibas Zentralbeedribas konsuma weikals

Telefons 4804. Terbatas eelā Nr. 35. Telefons 4804.

Weenigais preekščstahwis Latwišā

vreekšč

Osborne plaujmaščinam un daščadeem
semkopibas darba rihkeem un

R. Bechera arkleem.

Preekščstahwis Alfa-Laval Separatoreem.

Peedahwā: **Wisadus mahkfligus mehflus. Dezimal-
fwarus** daščados leelumos, **strikus, grosdhus, strenses,**
kehdes un t. t. **Peena kannas** un **kaħstuwes. Sweesta**
kulamas maščinas, sweesta preses un **formas, perg-**
menta papiru un t. t. **Peena ismekleščanas aparatus**
un **peederumus preekšč loņu pahrrangu beedribam.**

Preekšč

≡ jaunbuhwem ≡

fpezieli loņu apkalumus,

bes konkurenzes

durwu atfleħgas, fabrikas un ari rolas darbs, kurām fewišķi wišas dadas,
kā fleħšamais u. t. t. ir no taķamās dšefs.

➔ **Skalu naglas.** ➔

Krahns un **plihthes** apkalumus,

wišadas mahlderu krahsas, **pernižu, jumta papi, darwu, loņu stihlus,**
fehķa leetas un **wišadus amatneezibas rihlus** peedahwā fewišķi **lehti,**
dšefs **gultas** leelā iswehļē par lehtakam **zenam, madratschi**

M. P. Silleneeks, Rigā,

Angļu magastina,

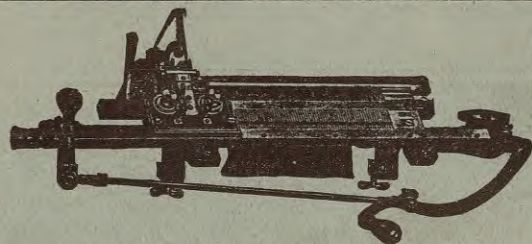
Terbatas eelā Nr. 7.

Telefons 1949.

Slimeem

wahjeem, abas fahrtas, iswillumi no dšiwneelu fehļu dšeedereem „**Selara
ščidrumus**“ igatawots pež D. Tet-
nichina parauga no D. Kalenitščento
laboratorijas. Sinifli-populara litera-
tura par fehķlas iswilluma darbibu uš
zilwela organismu, faskahdita sem aħstū **Abrahamowa** un **Winogradowa** redakcijas,
iffuhja beš maķsas. Adrese: **D. Kalenitščenko, Moskwa, Kozlovskii per. № 21,**
kv. № 66, собственный домъ.

Flatons „**Selara ščidrumus**“ no D. Kalenitščento maķsā 2 rbf. 50 kap.
fuhģišana 1—3 flatonu 40 kap. (war ari uš pežmaķsu).

Kronberga

„Baltica“

ir labatā

familijas

adama maščina,

weenigā maščina, tura fawas weenlahrščās konstrukcijas, weeģlās
apeeščanās un weeģlās eemahģišanās deht ir latram eewehlama.
Uš maščinas war 150 daščadus preekščmetus un 185 musturus isadit.
Pamahģiba par brīvu. Par maščinas labumu un isturibu teel galwots

Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un ņuģmaščinu weikalā, Rungu eelā Nr. 28.

Pelna preekšč katra!

Ķas wehķlas

labu, jaunatās sistemas

adamo maščinu

liħš ar jaunateem adameem mustureem
un papehdu aparatu pirkt, lai greeščas pee

W. Rutha

adamo un ņuģmaščinu noliktawā,

Rigā, Rungu eelā Nr. 25 (ee-ģa pa nama durwin).

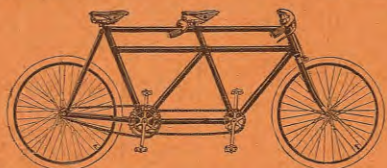
Adiščanu pamatigi eemahģa 3—5 nedeku laikā, ari teem, kas
maščinu nepirktu. Pee pirktšanas pamahģiba adiščanā par brīvu.

➔ **Maščinas** pirzejeem darbu appahdā. ➔

Russia-brauzamo rĭtenu un
automobilu fabrika

A. Leutner & Co.,

Rigā,

usnemas

welosipedu un automobilu iſlaboſhanu
ari tahdus, turi nehuhtu iſ wĭnu fabrikas.

Peedahwajam muhtu bagatigo krahjumu labakās
gumiju sortes, kā ari wĭsus peederumus wairumā
un matās dalās.

➤ Iſts tĭkai ar ſcho etiketi! ➤

Dſereet! tĭkai labako, barojoſcho un lehtako beſal-
koſhola atſpirdſinoſcho un galba dſehreenu.

Bilz Sinalco!

Franza Hartmana Sinalco akĵiju ſabeedribas
Detmoldā.

General-weetneeks preekſch Baltijas gubernam
Seemel- un Watara Kreewijas

G. Lukiewicz,
Rigā.

Wĭſu mineraluhbeuu fabrika un augtu limonades iſ dabigām
augtu ſulam, ſem paſtahwigas kĭmika un promiſora wadibas
un kontroleš.

Behſu eelā 14, tel. 41-25, paſcha namā.

Ŗoliktawas: Wez-Dubultos, Telegrafu eelā 2, Karlsbades
eelu ſtuhri, Bilderlinoš un Kemeros.

Uſhuguna leetawa, granita ſahgetawa un ſlihpetawa

J. Lahzis, Rigā,

Pletenberga eelā Nr. 19. Telefons Nr. 2487,

peedahwa daſchadus granita, marmora un uſhuguna ſapu krustus
un peemineklus, ſapu beakus, kehdes (iſ uſhuguna), ſapu ſehtas
(iſ uſhuguna un ſalamas dſelſs) un metala kronus par mehrenam zenam.
Apſtellejumus peenam un pahrdod no krahjuma fabrikas noliktawā,
Terbatas eelā Nr. 26. Telefons Nr. 986.

➤ Jenu rahditatus iſſuhya beſ maſkas. ➤

Paſta adreſe: J. Lahzis, Rigā.

Dſirnawu eelā 87,

ſtarp Terbatas un Suworowa eelam, Domenu
waldes nama pagraba.

Kreemu wĭhni

pudeleš, muzinās, ſtopa pudeleš, kā ari ſlopeem.

Bagatigs krahjums

ahrſemju wĭhni,

konjaks, rums, araks, ſchabi un likeeri.

Maija dſehreens 65 ſap. pudele.

Muſeerejoſchš maija dſehreens 80 ſap. pudele.

Atkalpahrdewejeem paraſtais rabats.

Daniel Schweinfurth,

Rigā.

≡ Aleksandra eelā Nr. 51. ≡

Leelakais krahjums

oſola ar drehbi pahriwĭkti un ſaketi ſahrki un
wiſi peederumi.

**Metala
kroni**

**Metala
ſahrki**

leelakā iſwehlē.

J. Hiege, Rigā,

Aleksandra eelā Nr. 51.

Baltijas audeklu manufaktur-ſabeedriba,

Rigā. (fabrika Kengeragā). Rigā.

Par fabrikas zenam pahrdod paſchu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dĭijas un wĭfadas audeklu prezes,
kā ar balinatus un nebalinatus deegus un ſchnores.

„Waldſchloſſchena“ Merzens.